זון אויפגאנג — 6.34.
זון אונטערגאנג — 5.58.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

דאס אידישע ווארט
THE GATEWAY OF THE WEST.
THE ISRAELITE PRESS

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער: אממייסטן קלאר

Vol. 20, No. 194. Winnipeg, Oct. 6, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מאנטאג יד' תשרי, תרצ"א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY OCT 1 1930

47 אומגעקומען אין לופט קאטאסטראפע

לארד טאמסאן, בריטישער לופט מי־ניסטער איינער פון די אומגעקומענע מיט "אר 101"

ריזיקער דיריזשאבל פארברענט אויף אש נאכדעם ווי ער האט זיך אפגעשלאגן אן א בערגל אין פראנקרייך, אויף זיין וועג קיין אינדיע

ווינניפעג, ווי ווארשיינלאך אנדערע שטעט איבער גאר דער וועלט, איז אויפ־גערודערט געווארן נעכטן (זונטאג) פאר־טאג פון דער טרויעריקער בשורה, פאר־שפרייט דורך ספעציעלע צייטונגס אויס־גאבן, וועגן איינער פון די שרעקלאכסטע לופט קאטאסטראפעס אין דער געשיכטע, דעם אונטערגאנג פון דער ריזיקער בריטי־שער לופט־שיף, דער "אר 101", אין וועל־כען 47 פערזאן זיינען אומגעקומען, איינ־שליסנדיק דעם בריטישן לופט־מיניסטער, לארד טאמסאן.

די "אר 101" איז א שוועסטער־שיף פון דער "אר 100", וואס האט מיט א קורצער צייט צוריק דורכגעמאכט בשלום די רייזע פון ענגלאנד קיין קאנאדע און צוריק. דער אומגליק האט פאסירט אין פראנקרייך, ארום דעם דארף אלאן, אויפ'ן וועג פון דער לופט־שיף קיין אינדיע, — א רייזע וואס האט געזאלט געדויערן 6 מעת־לעת, מיט בלויז איין אפשטעל, ארום דעם סועץ קאנאל.

אין יענעם געגנט אין פראנקרייך האט זיך די לופט־שיף באגעגנט מיט שטורעמ־דיקן וועטער און מיט רעגן, וואס האט זי געהאלטן געפערלאך נאענט צום בארג. פלוצלונג איז קאליע געווארן א רודער פון דער לופט־שיף. איר נאז האט זיך אנגע־בויגן און זי האט זיך מיט א שרעקלאכער קראפט אנגעשלאגן אן א בערגל. די גאז האבן גלייך עקספלאדירט, און אין איין מינוט איז די שיף געווען ארומגערינגלט מיט פלאמען.

בלויז ווי דורך א נס האבן זיך אכט פערזאן פון דער קאמאנדע געראטעוועט, אבער זיי אלע זיינען צעברענט געווארן און אייניקע פון זיי געפינען זיך אין אן ערנסטער לאגע. די איבעריקע 47 מיטגלי־דער פון דער קאמאנדע און פאסאזשירן זיינען אומגעקומען אינ'ם פייער, און זיי־ערע קערפערס זיינען פארוואנדלט געווארן אין קויל.

די טראגישע פאסירונג האט ארויסגע־רופן א געדריקטע שטימונג אין ענגלאנד און איבער גאר דער וועלט, און טעלעגרא־פישע מיטגעפיל אויסדרוקן קומען אן קיין ענגלאנד פון פארשיידענע לענדער.

די טראגעדיע האט פאסירט זונטאג, 2 פארטאג. די "אר 101" האט פארלאזט ענגלאנד (קארדינגטאן) קיין אינדיע שבת, 7.36 אוונט, און דער אנהויב פון דער ריי־זע איז געווען זייער געלונגען, אזוי אז קיינער האט ניט געצווייפלט אין דער זי־כערקייט פון דער אונטערנעמונג.

די "אר 101" האט געקאסט צען מילי־אן דאלאר, און איז געווען די גרעסטע און פולקאמסטע לופט־שיף וואס איז ווען גע־מאכט געווארן. זי איז געווען די שטאלץ פון דער בריטישער אינזשענערן קונסט.

דריי טויזנט דאל. געשאפן ביי פרץ־שול בודזשעט באנקעט

—(::)—

א סומע פון ארום דריי טויזנט דאלאר איז געשאפן געווארן לעצטן אוונט ביים באנקעט לכבוד דער עפענונג פונ'ם יער־לאכן פרץ־שול בודזשעט. דערינען זיינען ניט איינגעשלאסן די סומען געזאמלט דורכ'ן טאג פון די זאמלער, און וועלכע זיינען ניט באריכטעט געווארן, און אויך אומבאשטימטע פארשפרעכונגען פון א צאל ארגאניזאציעס.

פון די דריי טויזנט דאלאר איז ארום $1,700 בייגעטראגן געווארן פון יחידים, און $1,300 פון ארגאניזאציעס, איינשלי־סנדיק $1,000 פונ'ם מוטער־פאראיין און $200 פון איד. נאצ. ארב. פארב. בר. 20

נאענט צו 200 פערזאן האבן בייגע־וואוינט דעם באנקעט, און דער עולם האט גוט פארבראכט ביז שפעט אין דער נאכט. א היבשע צאל ארגאניזאציעס זיינען גע־ווען פארטראטן, און זיי האבן באגריסט די טוער פון שול, צוזאגנדיק זייערע ביי־שטייערונגען און מיטהילף אינ'ם בוד־זשעט קאמפיין.

דער קאמפיין איז איצט אין פולן שוואונג, און צענדליקער זאמלער גייען אין משך פון די קומענדיקע פאר וואכן באזוכן הונדערטער אידישע איינוואוינער פון ווינניפעג, פארלאנגענדיק זייערע ביי־טראגן פאר'ן אויפהאלט פון דער שול.

—(::)—

אבא יאנאווסקי נעמט אן פריי־וואטע לעקציעס

אבא יאנאווסקי, געוועזענער לערער אין פארטעדזש לא פריירי, וועלכער איז באקאנט צו די לעזער פון ד. א. וו. מיט זיינע ארטיקלען וואס דערשיינען אין דער צייטונג פון צייט צו צייט, האט זיך באַ־זעצט אין ווינניפעג און נעמט דא איצט אן פריוואטע לעקציעס.

—(::)—

גוגנהיים לאזט איבער מיליאנען צו זיין פרוי

מינעאלא, נ. י. אקט. 5. — דער פאר־שטארבענער קופער מאגנאט, דעניעל גו־גענהיים, האט איבערגעלאזט זיין פילמי־ליאניקע ירושה צו זיין פרוי, מרס. פלא־רענס גוגענהיים, מיט'ן אויסנאם פון אכט מיליאן איבערגעלאזט פאר די קינדער, משפחה און צדקה. דערפון האבן זיינע 3 קינדער, ה. פ. גוגענהיים, אמבאסאדאר אין קובא; גלעדיס א. שטראוס, און מ. ראבערט גוגענהיים, — געקראגן צו צוויי מיליאן יעדערער.

איז אייער נאמען אויפ'ן שטאטיקן וואל־ליסט ?

פאר דער באקוועמלאכקייט פון די בירגער, זיינען איצט די מוניציפאלע וואל ליסטן אויסגעשטעלט געווארן אין די ביבליאטעק אפטיילונגען (אויף דער נארט ענד — אין סט. דזשאנס לייברערי, סאל־טער און מאקריי).

די בירגער זיינען געבעטן צוגיין און זעען, אויב זייערע נעמען זיינען ניט דורכגעלאזן געווארן אין די ליסטן. אויב זיי פעלן, קאנען זיי מאכן א קלאגע און זייערע נעמען וועלן ארויפגעשטעלט ווע־רען.

די ליסטן וועלן זיין אפן פאר קארעק־ציעס בלויז אין משך פון דער דאזיקער וואך.

משקה געברויך אין אנטעריא געפאלן אויף 10 פראצענט דאס יאר

טאראנטא, אקט 5. — דער געברויך פון שטארקער משקה אין אנטעריא איז שטארק געפאלן אין משך פון די ערשטע צען חדשים פונ'ם לויפנדיקן פינאנציעלן יאר, און איז געווען אויף אן ערך 10 פראצענט קלענער ווי פאר דעם זעלבן פעריאד לעצטן יאר, — לויט א באריכט פון דער אנטאריא ליקאר קאנטראל באורד.

בלויז דער געברויך פון ווייז איז פאר דער צייט געוואקסן. דער געברויך פון שטארקע משקאות איז געפאלן אויף 9.4 פראצענט, און פון ביר אויף 1.3 פרא־צענט.

פאר דעם יאר זיינען פון דער רעגי־רונגס משקה קראמען, לויט'ן באריכט, פארקויפט געווארן: 1,307,404 גאלאן שטארקע משקאות, 9,219,420 גאלאן ביר און 1,241,926 גאלאן ווייז.

דער באריכט באטאנט דעם פאקט פון דעם פארקלענערטן משקה געברויך, וואס לייקנט אפ די פארשפרייטע באהויפטונ־גען, אז דער געברויך פון אלקאהאלישע געטראנקען איז דעם יאר געוואקסן אין דער פראווינץ.

אונטער סעקרעטאר דראמאנד שילס געווארן קראנק אנקומענדיק קיין ארץ־ישראל

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

ירושלים, אקט. 6. — אונטער סעקרע־טאר פאר די קאלאניעס, דראמאנד שילס, איז פלוצלונג צוזאמענגעבראכן נעכטן, פונקט ווען ער האט געזאלט גיין באזוכן דעם כותל־מערבי. ער איז אוועקגעלייגט געווארן אין בעט מיט אן ערנסטער מאגן קראנקהייט און אין הויכער היץ.

שילס קראנקהייט וועט ווארשיינלאך באווירקן זיין געפלאנטע פראגראם, איינ־שליסנדיק זיין רייזע קיין עבר־הירדן וואס ער האט געזאלט היינט אונטערנעמען.

דער "הארץ" דריקט אויס די האפענונג, אז נאך שילס צוריקקער קיין ענגלאנד וועט די בריטישע רעגירונג אננעמען א פאליטיק ניט בלויז פון נעגאטיווע דעפי־ניציעס, און ניט בלויז פון פאזיטיווע דער־קלערונגען וואס קאנען ניט איבערגעזעצט ווערן אין באלדיקע האנדלונגען.

די "יאמיא על אראביא" זאגט, אז ענג־לאנד האט אויפגעגעבן איר פארזוך צו מאכן פאלעסטינע פאר א אידישן לאנד, און איצט פרובירט זי עס צו מאכן פאר א צוויי־נאציאנאלן שטאט. זי וועט אבער זייער שנעל איבערצייגן זיך, אז דאס לאנד קאן זיין בלויז אן אראביש פאטער־לאנד, און בלויז די אידן און אנדערע פרעמד־געבוירענע וואס קאנען זיך איינ־פאסן אין דער אראבישער אטמאספערע, קאנען דא טאלערירט ווערן, פונקט ווי דאס איז אין ענגלאנד, דייטשלאנד א א וו.

דער "פאלאשטין" האפט, אז שילס וועט אנערקענען אז דאס לאנד איז הייליק פאר מוסולמאנער, קריסטן און אידן, און אז פאר'ן מאנדאט האבן אידן געהאט בלויז דאס רעכט צו קלאגן ביים כותל מערבי.

דער בולגארישער קעניג האט מיט מזל געקראגן א כלה

דאנקען גאט, ס'איז אונז אראפ א שטיין פון הארצן! — דער בולגארישער קעניג באריס, דער שלימ'מזל'דיקער בחור וואס פאר אים האט מען אין דער גאנצער וועלט קיין כלה ניט גע־קאנט געפינען, וועט ניט פארזעסן ווע־רען. מען האט פאר אים צום סוף גע־קראגן א שידוך, און טאקע גאר א יחוס'דיקן.

די טעג איז אין רוים אנאנסירט גע־ווארן, אז פרינצעסן דזשיאוואנא, טאכ־טער פון קעניג וויקטאר־עמאנועל, זיי־נער מיט מזל פאר'קנס'ט געווארן.

דער שידוך, זאגט מען, איז שוין לאנג געפלאנט געווען, אבער ס'איז געווען די מניעה פון דער רעליגיעזער פראגע: זי איז א קאטאליקן, און ער — א גריכיש־ארטאדאקסישער. עס ווערט אבער פארשטאנען, אז דער פאבסט האט ביים חתן גע'פועל'ט אז זיין צוקונפטדיקע פלונת'טע זאל פאר־בלייבן א קאטאליקן און אז אירע קינ־דער זאלן אויך דערצויגן ווערן אינ'ם קאטוילישן גלויבן.

כאטש דאס איז קעגן דער בולגארי־שער קאנסטיטוציע, איז אבער באריס איינגעגאנגען אויף דעם: אזוי האט זיך אים אפנים געוואלט דער שידוך!

ש. דובנאווס יובילייו געפייערט אין בערלין

בערלין, אקט. 6 (איטא). — די פאר־מעלע פייערונג פון ש. דובנאווס 70טן געבורטסטאג איז דא געפייערט געווארן אין דער אנוועזנהייט פון הונדערטער געסט, איינשליסנדיק פארטרעטער פון וויסנשאפט און פון געזעלשאפטלאכע טע־טיקייטן. די רעדנער האבן געלויבט די פערזענלאכקייט פונ'ם חשוב'ן יובילאר, ווי איינעם וואס האט אינספירירט דאס אידישע פאלקסטום.

—(::)—

נאך באאמטע דערוויילט פון בית־יתומים דירעקטאריום

מעקס פינקלשטיין, רעזיגנירטער פרע־זידענט איז דערוויילט געווארן ערן־וויצע־פרעזידענט פון בית־יתומים.

וו. קאהען איז דערוויילט געווארן ווי־צע־פרעזידענט פון בית־יתומים.

—(::)—

לייוויק קומט אין וויני־פעג נאוועמבער 1

אויף דער איינלאדונג פון דער אידישער־קולטור געזעלשאפט, וועט דער בארימטער אידישער דיכטער לייוויק קומען קיין ווי־ניפעג נאוו. 1טן, און ער וועט דא האלטן א סעריע פון דריי לעקציעס. זיין ערשטע לעקציע וועט ער האלטן זונטאג, נאוו. 2טן.

ה' לייוויק וועט אויך קאנען באזוכן אייניקע פונקטן אין דער וועסט, און די שטעט וואס ווילן האבן ביי זיך דעם חשוב'ן גאסט, זיינען געבעטן צו שטעלן זיך גלייך אין פארבינדונג מיט'ן סע־קרעטאר פונ'ם שטאט־קאמיטעט פון דער איד. קולטור געזעלשאפט, מ. קאנטאר.

אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע אין עסטרייכער וואלן נעמט אן געפערלאכע פארמען

אויסראטונג פון אידן געדראעט פון היימווער פירער. — דייטשע פאשיסטן שלאגן אידן אין קעלן

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

ווין, אקט. 6 (איטא). — אגרעסיווער אנטיסעמיטיזם איז געווארן דער לאזונג אינ'ם וואל־קאמפיין פון שטאראמבערג, פי־רער פונ'ם היימווער און מיניסטער אין דעם נייעם פאשיסטישן קאבינעט פון קאנצלער וואגאין.

אפילו "דער ווינער זשורנאל", וועלכער האט ביז איצט געשטיצט די היימווער רעגירונג קאאליציע מיט'ן תנאי אז זי זאל באהאנדלען ניט־סאציאליסטישע אידן גלייך מיט אלע אנדערע בירגער, איז איצט ארויסגעטראטן קעגן דעם היימווער, דערקלערנדיק, אז ס'איז אוממעגלאך פאר א מיניסטער צו רעגירן אויף א געהעריקן אופן, ווען ער איז פארנומען מיט בייז־ווילינע אטאקעס און מיט דראען די אידן, וואס האבן געהאלפן אין א גרויסער מאס צו שאפן עסטרייכס קולטורעל און עקא־נאמיש לעבן.

עס ווערט בכלל מיט מורא דערוואר־טעט זייער א פארביטערטן וואל קאמפיין, ענלאך צו לוגערס אמאליקע אנטיסעמי־טישע וואל־קאמפיינס.

שטארעמבערג, אדרעסירנדיק א היימ־ווער מארש אין ווינער העלדנפלאץ, האט געהעצעט דעם צענדליקער טויזנטער קע־פיקן המון וואס האט זיך באטייליקט אין דעם מארש קעגן די "לאנג נאזיקע פרעסע שמירער" וואס פארפירן עסטרייכס נש־מה. ער האט געזאגט, אז ער וועט טרעטן מיט די פיס דעם אזיאטישן קאפ פון ברייטנער, — מיינענדיק דעם הויפט בא־ריכטער פון פינאנץ פון ווינער מוניציפא־ליטעט, — אטאקירנדיק אים ניט ווי א סאציאליסט, נאר ווי א אידן, כאטש ברייטנער האט זיך גע'שמד'ט נאך מיט צענדליקער יארן צוריק.

וואגאין און זייפעל, ווערט פארשטאנען, שטימען ניט איין מיט שטארמבערגס מע־טאדן, אבער די קריסטלאך סאציאלע פאר־טיי איז איצט אין אזא לאגע און איז אזוי פארבונדן מיט'ן היימווער, אז ס'איז ווארשיינלאך, אז זי זאל זיך איצט נעמען פאר דער אלטער פאליטיק וואס איז אמאל אנ־געצייכנט געווארן פון לוגערן.

לאנדאן, אקט. 6 (איטא). — אן אטא־קע אויף אידן אין קעלן האט זיך צום ערשטן מאל נאך דעם פאשיסטישן זיג אין דייטשלאנד פארענדיקט מיט בלוט פארגיסונג, ווי דער היגער "עקספרעס" באריכטעט.

ווי די צייטונג באריכטעט האבן היט־לעריסטן געמאכט אן איבערפאל אויף א קאבארע אין קעלן, פאראורזאכנדיק א פא־ניק און שיסנדיק פון רעוואלווערן. זיי האבן איבערגעשניטן די טעלעפאן דראטן, כדי מען זאל ניט קאנען ארויסרופן די פאליציי. צוויי אידן, עדלער און אורבאך, זיינען צע'ממית'ט געווארן ביז באוואוסט־לאזיקייט.

טומל הויבט זיך אויף ביי "בשר כשר" מיטינג, ווען איינער טרעט אויף מיט א גוט ווארט וועגן "ועד העיר"

"דאס אידישע ווארט" האט לעצטנס באמערקט אין די ניט אידישע צייטונגען א פאר באריכטן וועגן דער בשר־כשר פרא־גע, אז זי רודערט לעצטנס אויף די אידי־שע גאס, און אזוי ווי בשר־כשר האט א גרעסערע שייכות מיט אידן איידער מיט גואים, האט זיך אונזער רעפארטער פאר־אינטערעסירט אויסצוגעפינען דעם סוד, פארוואס אט די בשר־כשר אידן, באהאלטן זיך אויס פון דער אידישער עפנטלאכקייט פארוואס שעמען זיי זיך מיט זייערע פרא־טעסטן, און אז מען זוכט, געפינט מען; האט ער נעכטן באזוכט זייער פראטעסט פארזאמלונג אין תלמוד תורה זאל, גע־טראפן דארטן א היבשן עולם וועלכער האט זיך צוגעהערט צו די רעדנער.

די פארזאמלונג איז פארופן געווארן מיט'ן צוועק צו פראטעסטירן קעגן דעם עקזיסטירנדיקן ועד העיר און קעגן די קצבים, פאר די הויכע פרייזן אויף פלייש. זייער טענה איז געווען, אז לויט דעם פרייז אויף "קעטל" איז פלייש צו טייער, און זיי האבן אנגענומען א באשלוס צו צעברעכן דעם איצטיקן "טראסט פון די רבנים און די קצבים".

דער פארזיצער פונ'ם אוונט איז געווען מר. ראובן דיימאנד, צווישן די רעדנער זיינען געווען מר. לייזער רויטנבערג, מר. בראדסקי, מר. ראזין, מר. ראטשטיין און א צאל אנדערע.

ווען אונזער רעפארטער האט געפרעגט איינעם פון זייער קאמיטעט, ווער עס פירט אן מיט אט דער פראטעסט גרופע, האט יענער אים געהייסן פארלאזן דעם זאל, און ווייסנדיק אז אידן קאנען געבן פעטש, האט ער מער קיין קשיות ניט גע־פרעגט. דערפאר האט אבער א געוויסער יונגערמאן מיט'ן נאמען שטיינבערג שלעכט אפגעשניטן. ווען שטיינבערג האט אויסגעדריקט זיין מיינונג, אז אין דעם ענין בשר־כשר דארפן אויך רבנים זיין פארטראטן, האט מען אים דארטן שיר ניט געלינטשט און מען האט אים אנגע־בראכן די ביינער. בלויז א דאנק אב. כהן, האט ער נאך "לייכט" אפגעשניטן . . . מיט איין ווארט, ס'איז געווען א "וואר־רימע" פארזאמלונג.

אויף דעם פארשלאג פון מר. פייוול לעכציער איז באשטימט געווארן א קאמי־טעט פון צוואנציק אידן וועלכער זאל אויסארבעטן פלענער ווי אזוי ארונטערצו־ווארפן דעם עקזיסטירנדיקן ועד העיר און צו גרינדן קאאפעראטיווע בוטשער שאפס, כדי ארונטערצודריקן דעם פרייז אויף פלייש.

צום שלוס האט מר. ב. סטאריקאוו גע־מאכט א פארשלאג, אז אויב "דאס אידי־שע ווארט" וועט ניט באריכטן פון זייער פארזאמלונג, זאל מען באיקאטירן "דאס אידישע ווארט". אגב וואלטן מיר מיט פארגעניגן פארעפנטלאכט וועגן די ער־שטע פארזאמלונגען זייערע; האבן מיר לײדער ניט געוואוסט אז אזעלכע פאר־זאמלונגען ווערן אפגעהאלטן: קיינער האט ניט געהאלטן פאר נויטיק אונז צו אינפארמירן וועגן דעם . . .

היינטיקע צייטן זיינען אויך דא נאך וואונדער א שטעטל, אן ארבעטסלאזיקייט

אראנדזשוויל, אנט., אקט. 6. — די איינציקע שטעטל פון וועלכער די קאנא־דער פעדעראלע רעגירונג האט נחת איז אראנדזשוויל, וועלכע לעבט אויף אייגע־נעם קעסט, און האט זיך ניט געווענדעט נאך שטיצע.

אין אראנדזשוויל, איז ניטא קיין סלעק, קיין ארבעטסלאזיקייט, דא הערשט פראס־פעריטעט, און יעדער איינער וועלכער וויל נאר ארבעטן, קריגט עס אין דער פולער מאס.

די לאקאלע "ניטינג פעקטארי" ארי־בעט איבער־שטונדן און וועט זיין גוט בא־שעפטיקט נאך פאר א לענגערער צייט. די פארמערס אין דעם דיסטריקט האבן געהאט א גוטן "קראפ" און די געשעפט־לייט באריכטן, אז זיי טוען גוטע גע־שעפטן. די איינציקע וועלכע מאכן דורך שלעכטע צייטן, סלעק און ארבעטסלאזי־קייט, זיינען דער "בייליף" און דער פא־ליציי מאגיסטראט, ז י י גייען ארום אן א שטאך ארבעט. ווייטער זיינען אלע איינוואוינער פון דעם שטעטל זייער צו־פרידן. דער "טשאריטי אקאונט" פון דעם שטעטל איז דאס יאר א סך קלענער ווי אין די פריערדיקע יארן.

אזא שטעטל, ביי היינטיקע צייטן, איז ווערט מען זאל זי "פארספירטיווען" און ארייננשטעלן אין א מוזיי, כדי צו געבן די מענשן פון דער וועלט א געלעגנהייט צו זעען דעם וואונדער פון צוואנציקסטן יאר הונדערט. האפנטלאך, אז קיינער וועט ניט פארן אהין זוכן קיין "דזשאבס" — א שאד צו צעשטערן אזא אוצר.

וויכטיקע פארזאמלונג פון אינ־דארסירונג ביורא

די אינדארסירונג ביורא וועט האבן א וויכטיקע זיצונג דעם דאנערשטאג אוונט, אקט. 9טן. וויכטיקע פראגעס דארפן פאר־האנדלט ווערן. אלע מיטגלידער זיינען אויפגעפאדערט צו קומען אומבאדינגט.

מאריס שווארץ וועט דעם סעזאן שפילן אין סעקאנד עוו. טעאטער

ניו־יארק, אקט. 6 (איטא). — מאריס שווארץ, דירעקטאר פון פריערדיקן קונסט טעאטער, אין ניו־יארק, האט דא פאר א פארטרעטער פון דער "איטא" דערקלערט, אז ער האט באשלאסן צו שפילן היינטיקן סעזאן אין ניו־יארק און, אז ער האט אויפ־געגעבן זיינע פריערדיקע פלענער צו שפי־לען היינטיקן סעזאן אין פילאדעלפיע.

מאריס שווארץ האט געדונגען דעם סע־קאנד עוועניו טעאטער, וואו עס האט זיך פריער געפונען דער מאלי פיקאן טעאטער און ער האט אויסגעדריקט זיין האפענונג און גלויבן, אז דער סעקאנד עוועניו טע־אטער איז אמבעסטן צוגעפאסט פאר א אידישן קונסט טעאטער.

שווארץ האט דערקלערט אז זיין נייער טעאטער וועט דערעפנט ווערן אין פאר־לויף פון די קומענדיקע צוויי וואכן און, אז ער האט שוין אנגאזשירט זיין טרופע. די מייסטע פון זיינע אנגאזשירטע שוי־שפילער האבן שוין פריער געשפילט אין זיין קונסט טעאטער.

מאריס שווארץ האט דעם פארגאנגע־נעם זומער גאסטראלירט אין ארגענטי־נע, וואו ער איז זייער גוט אויפגענומען געווארן.

אגב - אורחא
פון מארק

אידיש אין תלמוד־תורה

די היגע תלמוד־תורה האט שוין לאנג אנערקענט די נויטווענדיקייט צו לערנען אידיש. א באשלוס וועגן דעם איז אנגענו־מען געווארן נאך ביי דער מערב קאנא־דער תלמוד תורה קאנפערענץ אין סאס־קאטון (דאכט זיך, מיט א 7-8 יאר צוריק).

אין דער אמת'ן אבער איז דאס ניט גע־ווען, ווי מיין איינדרוק איז, מער ווי א פרומער וואונש. א וויכטיקער קעגנשטאנד איז אידיש אין תלמוד תורה נאר געווען אין די "ארעסטאנטסקע ראטעס", — אין די ספעציעלע קלאסן פאר הינטערשטעלי־קע און האפנונגסלאזע תלמידים, אויף וועלכע מען האט א מאך געטאן מיט'ן האנט און באשלאסן, אז ס'וועט פון זיי שוין סיי־ווי קיין לייט ניט זיין. אין די אנדערע קלאסן איז דער דאזיקער לימוד זייער שטארק פארנאכלעסיקט געווארן.

איצט האט די תלמוד־תורה אנגענומען א באשלוס צו גלייכבארעכטיקן אידיש מיט העברייאיש אינ'ם אנשטאלט. די קריטישע לאגע פון דער ת"ת האט בא־וואויגן די טוער צו באראטן זיך מיט די עלטערן וועגן דעם פראגראם פון די לימו־דים, און יענע האבן קאנטיק געגעבן גאנץ קלאר צו פארשטיין, אז זיי ווילן אידיש אויף אן אמת, און ניט פון יוצא וועגן.

דער דאזיקער באשלוס צייגט יעדנפאלס אז די איצטיקע פירערשאפט פון דער ת"ת האט מוט, ווען זי האט געקאנט גיין קעגן טוף איינגעווארצלטע פאראורטיילן אין אירע קרייזן.

איך באגריס זי פאר איר מוט, און איך ווינש איר, אז איר געוואגטער פארנעם זאל ברענגען גוטע רעזולטאטן.

* * *

נאטירלאך, איז דער באשלוס אליין ניט קיין סך ווערט, ווען עס זאל ניט זיין די אנטשלאסנהייט אים דורכצופירן אין לעבן.

עס איז נויטיק, אז עס זאל זיין דער גו־טער ווילן אויסצופירן דעם באשלוס אין ממשות'דיקע מעשים.

עס איז נויטיק, אז סיי די טוער און סיי די לערער זאלן זיך באציען מיט דרך־ארץ צו דער אידישער שפראך, — א לערער וואס באצייכנט אידיש ווי "אין בעסטן פאל ניט מער ווי א גאסן־שפראך" איז ניט קיין געהעריקער געצייג פאר אזא לי־מוד.

און א לערער וואס איז נאך איצט מיט דער מיינונג אז "אידיש איז ניטא וואס צו לערנען", ווייס ניט קיין אידיש און דארף קיין אידיש ניט לערנען.

און א באציאונג פון ביטול צו אידיש און א געפיל פון "בעל כרחך", פון איר־בער־גוואלד, קאן פירן בלויז צו דעם, אז די "גלייכבארעכטיקונג פון אידיש" זאל האבן דעם זעלבן מזל וואס פריער דער אידישער קעגנשטאנד, — אז אידיש זאל געלערנטע ווערן בלויז פון יוצא וועגן, אויף אפצונארן די עלטערן, און אז די קינדער זאלן פאר'סמ'ט ווערן מיט שנאה און בי־טול צו דער שפראך, וועלכע דארף זיי שפעטער פארבינדן סיי מיט זייערע היי־מען, און סיי מיט'ן אידישן לעבן אומע־טום.

* * *

דער ענין פון "גלייכבארעכטיקונג" איז פאר מיר אליין נאך ניט אינגאנצן קלאר.

די היגע פרץ־שול פרעטענדירט ניט אויף גלייכבארעכטיקונג פון די שפראכן. זי איז א אידישע שול, אין וועלכער העב־רייאיש ווערט אריינגענומען ווי א קעגנ־שטאנד פונ'ם דריטן לערן־יאר. ווי אין פאל פון אלע קעגנשטאנדן, שטרעבט די שול צו געבן די קינדער אן עלעמענטארע באקאנטשאפט מיט העברייאיש אין עלע־מענטאר שול, מיט העבערע ידיעות אין מיטל־שול און אין די העברע קורסן. די אונטעררירכט שפראך אין שול איז אבער אידיש.

די פאלקס־שול פרעטענדירט שוין אויף א גלייכבארעכטיקונג פון ביידע שפראכן. איך זע אבער ניט איין די גלייכבארעכ־טיקונג, ווייל די אונטעררירכט שפראך איז דאך דא אויך אידיש, — און העברייאיש ווערט דא אויך סוף־כל־סוף געלערנט ווי א קעגנשטאנד, זאל זיך זיין מיט א בא־זונדער טראפ און מיט באזונדער ליבע־איינפלאנצעניש.

ווי זשע מיינט די תלמוד־תורה גלייכ־בארעכטיקן אידיש ?

דאס וועט פאר מיר זיין באזונדערס אינטערעסאנט צו לערנען.

* * *

ווי די מעשה איז, אבער די תלמוד תורה פירערשאפט, וועלכע האט מיט איר מוטיקן באשלוס דורכגעבראכן אן אייזער־נע וואנט פון פאראורטיילן, האט איצט די געלעגנהייט צו ווערן די מוסטער תלמוד־תורה אויפ'ן קאנטינענט, — אויב זי וועט נאר ווייטער האבן דעם מוט און דעם גוטן ווילן דורכצופירן איר פראגראם אין לעבן.

זי איז ניט די איינציקע תלמוד תורה וואס האט אריינגענומען אידיש אין איר פראגראם. עס זיינען דא צענדליקער גרע־סערע און קלענערע תלמוד־תורות אין לאנד וואס לערנען אידיש.

עס פעלט אבער אין די תלמוד־תורות געווויינלאך דער געפיל פון דרך־ארץ צו אידיש, און עס הערשט אין זיי א באצי־אונג פון ביטול צו דער פאלקס שפראך (איך רייד דא ניט וועגן איר ווי א נאצי־אנאלער שפראך, — דאס איז דאך א פרא־גע וואס ווערט נאך ארגומענטירט).

אין דער העברעער וויניפעגער קולטור־לער סביבה איז דא אבער דער באדן פאר א געזונטער באציאונג צו אידיש אין דער תלמוד תורה, — א באציאונג, וואס וועט, אין מיין מיינונג, א סך דערהויבן די חשי־בות פון דער תלמוד־תורה אין די אויגן פון דער היגער באפעלקערונג.

לייענט היינט די ערשטע פאַרזעצונג פון אונזער נייעם ראָמאַן "ברודער מאַרד"

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

דריי-און-פערציק לעבנס אומגעקומען פון פייער אין איין יאר צייט

לויט א באריכט פארעפנטלעכט פון דער מאניטאבא ארבעטס ביוראָ, זיינען 142 לעבנס אומגעקומען אין דער פראווינץ אין משך פון די לעצטע אכט יאר. דאס יאר 1929 איז געווען באזונדערס אומגליקלאך אין דער הינזיכט. — פאר דעם יאר זיינען אין מאניטאבא אומגעקומען 43 מענשן אין פייער!

און ווער קאן זיך פארשטעלן די טראגעדיע פון די משפחות וואס האבן פארלארן זייערע קינדער אדער טאטעס און מאמעס אין פייער? א סך לעבנס פון לעבן־פארבליבענע ווערן אזוי אויך שטענדיק געבראכן. און דער פארנעם פונ'ם אומגליק איז א סך ברייטער, ווי אט די צאל נפשות וואס זיינען אומגעקומען אינ'ם פייער.

פאר דעם זעלבן פעריאד האבן די מאטעריעלע שאדנס פון די שריפות באטראפן איבער צוויי־און־צוואנציק מיליאן דאלאר (ניט אריינגערעכנט די שאדנס פון וואלד שריפות). דאס מאכט אויס צו עטלעכע און דרייסיק דאלאר אויף יעדער מאן, פרוי און קינד פון דער באפעלקערונג פון מאניטאבא. — און אט דער שאדן ווערט דאך געדעקט פון דער גאנצער באפעלקערונג אויף א דירעקטן אדער אומדירעקטן אופן.

און אט די גוואלדיקע פארלוסטן אין מענשלאכע לעבנס און פארמעגנס, און אט די אלע מענשלאכע ליידן, קאנען אויסגעמידן ווערן כמעט אינגאנצן, ווען מענשן זאלן זיין גענוג פארזיכטיק מיט פייער און ווען יעדער בירגער זאל אנטשלאסן באקעמפן יעדע מעגלאכקייט פון א שריפה. ווי אויספארשונגען האבן געציגט, זיינען די שריפות זייער זעלטן א רעזולטאט פון נאטירלאכע, אומפארמיידלאכע אורזאכן. ניט ווייניקער ווי פון 70 ביז 80 פראצענט פון אלע שריפות האבן געקאנט אויסגעמידן ווערן, ווען די נייטיקע פארזיכט מיטלען וואלטן אנגענומען געווארן.

דער ביוראָ אפטיילונג פאר דער באווארענונג קעגן פייער רעכנט אויס די פאלגנדיקע הויפט אורזאכן פון שריפות:

1. אומפארזיכטיק רויכערן.
2. אומפארזיכטיקער געברויך פון גאזאלין.
3. איינהייצן אן אויוון מיט קעראסין.
4. אומפארזיכטיקער געברויך פון עלעקטרישע איינריכטונגען.
5. אומפארזיכטיקייט מיט'ן אראפשיט פון אש און אפפאל.
6. פעלערהאפטע קוימענס.

און אט די אלע פאלן קאנען די שריפות בלי־ספק אויסגעמידן ווערן. ווען יעדער איינציקע פערזאן זאל שטענדיק פילן זיין אחריות און זאל זיין פונקט אזוי פארזיכטיק, ווי איינער איז שטענדיק פארזיכטיק איבערגייענדיק א גאס מיט א גרויסן פארקער.

כדי צו אימפרעסירן דעם ברייטן עולם מיט דער נויטווענדיקייט צו זיין פארזיכטיק מיט פייער, ווערט ביי אונז יעדן יאר באשטימט א "פייער באווארענונג וואך", אין וועלכער עס ווערן אויפגעקלערט די געפארן פון פייער און די נויטווענדיקייט פון פארזיכט אין דער באהאנדלונג פון אט דעם געפערלאכן עלעמענט. די דאזיקע וואך, פון דעם 5טן ביז דעם 12טן אקטאבער, איז ביי אונז דאס יאר באשטימט געווארן צו זיין די "פייער באווארענונג וואך".

אין משך פון דער דאזיקער וואך ווערן אלע בירגער פון דער פראווינץ איינגעפאדערט צו פראקטיצירן באזונדער פארזיכטיקייט מיט פייער, און צו מאכן דערפון א שטענדיקע געוואוינהייט. די וואך ווערט אויסגעקליבן ספעציעל ערב דעם אנקום פונ'ם ווינטער, ווען דער געברויך פון פייער פארגרעסערט זיך שטארק און ווען די געפארן פון פייער ווערן דערפאר באזונדערס גרויס.

עס ווערט דערווארט דערפאר פון יעדן באוואוסטזיניקן בירגער, אז ער זאל אין משך פון דער דאזיקער וואך און אויך שפעטער אננעמען אלע נויטיקע פארזיכטיקייט מיטלען צו באווארענען זיין הויז, זיין געשעפט און זיין הויף קעגן א מעגלאכן אויסברוך פון א שריפה, און אז ער זאל זיך צוגעוווינען צו שטענדיקער פארזיכטיקייט קעגן פייער.

די בירגער וואס דערפילן ניט ווי געהעריק זייער חוב אין דער הינזיכט, דארפן ניט דערווארטן קיין נשיאת־פנים פונ'ם געזעץ. מען מוז געדיינקען, אז מיט די מאדערנע אויספארשונגס מיטלען געפינט מען כמעט שטענדיק אויס די אורזאכן פון א געשעענער שריפה, און ס'איז ניטא וואס מקנא צו זיין דעם, אויף וועמען ער ווערט אויסגעפונען אז די שריפה איז א רעזולטאט פון זיין אומפארזיכטיקייט, — באזונדערס ווען די שריפה זאל קאסטן מענשלאכע קרבנות.

לערנט זיך צו זיין פארזיכטיק מיט פייער, און מאכט דאס פאר אייער געוואוינהייט!

די סוכה — דער אידישער סימבאל

די סוכה, דער געצעלט אין וועלכן די אידישע פויערים אינ'ם אלטן אידישן לאנד האבן געפייערט דעם חג האסיף, דעם סוף פונ'ם פעלד יאר, — איז באצייכנט געווארן ווי דער סימבאל פון דער אידישער וואנדערונג: "ווייל אין געצעלטן זיינען דיינע עלטערן געזעסן ארויסגייענדיק פון מצרים".

בקיצור אין משך פון א קליינעם טייל פון זיין געשיכטע איז סוכות געווען פאר דעם אידישן פאלק א "חג האסיף". מיט גוואלד איז דאס פויערשע פאלק אפגעריסן געווארן פון זיין באדן, און איז געצוואונגען געווארן צו פארשפרייטן זיך איבער דער ערד און נעמען זיך צו אנדערע באשעפטיקונגען, וואס האבן געגעבן די אידן א געלעגנהייט לייכטער צו באוועגן זיך אויף זייערע וואנדערונגען פון איין ארט און פון איין לאנד צום צווייטן.

סוכות האט אזוי פארלארן דעם באראקטער פון א יום־טוב פון פויערים וואס פרייען זיך מיט דער שפע וואס דאס נאר וואס פארגאנגענע יאר האט אזוי געשיינקט. עס זיינען דערפון פארבליבן בלויז סימבאלן און זכרונות. — דער אתרוג מיט'ן לולב, וואס האבן דערמאנט דעם אידן אויף דער צייט וואס זיינע עלטער־זיידעס האבן געלעבט הויק ווי א פויעריש פאלק "יעדער אינ'ם שאטן פון זיין וויינשטאק און פייגנבוים", — און דערמיט אויך די בייגקשאפט פונ'ם אידישן פאלק נאך זיין לאנד און נאך זיין זעלבסטשטענדיקייט.

פון דער צווייטער זייט אבער איז סוכות געווארן דער סימבאל פונ'ם גאנצן אידישן לעבן פאר די לעצטע צוויי טויזנט יאר; דעם גרעסטן טייל פון זיין געשיכטע האט דאס אידישע פאלק דורכגעמאכט אין צייטווייליקע געצעלטן, איבערוואנדערנדיק פון איין ארט צום צווייטן און פון איין לאנד צום אנדערן.

אבער, ניט געקוקט אויף זיין וואנדער־לעבן, איז דאס אידישע לעבן געווען רייך אין גייסט און פראדוקטיוו אויף אלע געביטן פון דער מענשלאכער קולטור. דאס אידישע פאלק האט זיך אויסגעלערנט צו באפעסטיקן זיינע געצעלטן, זיי זאלן קאנען ביישטיין די שטורעמס, און צו באוועגן זיך לייכט מיט זיי, ווען דאס ווערט נויטיק.

דער יום־טוב סכות דערמאנט אונז אויף דער גוואלדיקער ווידערשטאנדס קראפט וואס דאס אידישע פאלק האט אנטוויקלט אינ'ם משך פון זיין שטורעמדיקער געשיכטע, און דאס דערמוטיקט אונז צו קעמפן ווייטער מיט די שטורעמדיקע ווינטן, מיט דער זיכערקייט, אז זיי וועלן אונז ניט קאנען איינברעכן.

די עסטרייכישע סאציאל-דעמאקראטיע אין שפיגל פון אידישן פראבלעם

פון מ. א. טענענבלאט

אנטי-ציוניזם אלס סאציאליסטישער דאגמאט

די שטעלונג פון עסטרייכישן סאציאליזם צום אידישן פראבלעם האט א באזונדערע באדייטונג. ווי קליין ס'איז היינט דאס נייע עסטרייך און ווי נישטיק ס'זאל ניט זיין אין אינטערנאציאנאלן פארנעם די ראל פון קליינעם עסטרייך אין פעלקער־קאנסערן, איז אבער דער עסטרייכישער סאציאליזם אלץ געבליבן דער בעסטער פידל־שפילער אינ'ם אינטערנאציאנאלן סאציאליסטישן קאנצערט.

די ווינער סאציאליסטישע שול האט דורך פארשיידענע סבות דערארבערט פאר זיך אפשר דעם ווירקזאמסטן פלאץ אין סאציאליסטישן אינטערנאציאנאל. דער עסטרייכישער מארקסיזם איז געווארן א מין וויסנשאפטלאכע און פראקטישע לאבאראטאריע פאר'ן סאציאליזם פון דער גאנצער וועלט. ניט בלויז דערפאר, ווייל דער עסטרייכישער סאציאליזם פארמאגט אזעלכע טעארעטיקער ווי דר. אטא באוער, דר. קארל רענער און דעם אלטן קאוטסקי; אויך ניט דארום וואס עסטרייך איז דאס איינציקע לאנד מיט א שוואכן גאנץ אומבאדייטנדיקן קאמוניזם, בשעת די סאציאל־דעמאקראטיע איז דא אזוי גרויס און מעכטיק און איינין, אז זי רעגירט די הויפט־שטאט פון לאנד (רעלאטיוו גענומען: די גרעסטע און שטארקסטע סאציאל דעמאקראטישע ארגאניזאציע אין דער גאנצער וועלט) און רעפרעזענטירט אין פארלאמענט העכער 40 פראצענט פון גאנצן עסטרייכישן פאלק; מער פון אלעמען ליגט דער סוד פון איר גוואלדיקער השפעה אויפ'ן אינטערנאציאנאלן סאציאליזם דערין, וואס זי האט געמאכט פון לאנד עסטרייך בכלל אן עקספערימענטן־געביט פאר דער רעאליזירונג פון מארקסיזם אויף אנדערע וועגן און מעטאדן ווי סאוועט רוסלאנד. דארום איז דער אזוי גערופענער אויסטרא־מארקסיזם געווארן דער לערער און וועגווייזער פון דער סאציאל־דעמאקראטיע אויך אין די מערב־לענדער. אויך אין דייטשלאנד, ענגלאנד און פראנקרייך באציען זיך די סאציאליסטישע פירער מיט באזונדערן דרך־ארץ, מיט ליבע און האפענונג צום מארקסיסטישן צענטער פון עסטרייך.

דארום האט די שטעלונג פון עסטרייכישן סאציאליזם צום אידישן פראבלעם אן אומפארגלייכבאר העכערע באדייטונג ווי די האלטונג פון וועלכער ניט איז אנדערער סאציאליסטישער פארטיי אין דער וועלט. דירעקט אדער אומדירעקט האט דער עסטרייכישער סאציאליזם שוין כמה וכמה יארן א גרויסע השפעה אויף די סאציאליסטישע פארטייען פון דער גאנצער וועלט אויך אין דער אידן פראגע. בדרך כלל איז די דאזיקע השפעה ניט געווען קיין גוטע ספעציעל לגבי דעם ציוניזם און דער אידיש־נאציאנאלער אידייע. קעגן וועלכער דער עסטרייכישער סאציאליזם האט דורך אלע יארן באוויזן א שארפע קעגנערישע און אפט אויך אקטיוו קעמפערישע האלטונג. אפשר דערפאר, ווייל צווישן די פירער פון דער עסטרייכישער סאציאל ־ דעמאקראטיע געפינט זיך א שטארקער פראצענט אפגעפאלענע אידן. פארביסענע אסימילאטארן, קאנפעסיאנסלאזע און משומדים. דער פאלעסטינער אידישער סאציאליזם צוזאמען מיט דער פועלי־ציוניסטישער באוועגונג אין איירָאפע און אמעריקע האבן, ספעציעל אין די לעצטע יארן, מער ווי איינמאל קאנטערקורירט און אפגעשוואכט טיילווייז די דאזיקע שלעכטע השפעה פון עסטרייכישן מארקסיזם אויף די סאציאליסטישע פארטייען פון אנדערע לענדער. אבער אין עסטרייך אליין האט זיך די קעגנערישע האלטונג בעצם ווייניק געענדערט. אין ציוניסטישע קרייזן באהויפטעט מען אויף געוויס, אז די אנטי ציוניסטישע שטעלונג פון דער ענגלישער אינדעפענדענט לייבאר פארטיי (דאס איז דער מארקסיסטישער פליגל פון דער בריטישער ארבעטער פארטיי), איז ביז היינטיקן טאג א דירעקטע השפעה פון עסטרייך.

א פאקט איז, אז ערשט מיט צוויי און דריי יאר צוריק האט קאלאנעל וועדזשוואוד, זייענדיק אין ווין, געמאכט לאנגע און זייער אנגעשטריינגטע פרואוון ביי די ווינער סאציאל־דעמאקראטישע פירער, זיי זאלן ענדערן זייער אנטי־ציוניסטישע האלטונג. מיט די קריסטלאכע פירער ווי בירגערמייסטער זייטץ און דר. רענער וואלט עס געווען געקענט קומען צו א שלום, אבער זיי האבן זיך ניט געטרויט צו א פאזיטיוון שריט אין פאליטישע פראגן און לגבי אידישע בפרט אן דער הסכמה פון זייערע "חברים פון אידישער אפשטאמונג". און דערביי איז געווען מערקווירדיק, וואס א צוזאמענקומען מיט אט די "אידישע" חברים איז אוממעגלאך געווען. ביים גאנצן רעספעקט זייערן לגבי א געוועזענעם סאציאליסטישן מיניסטער פון גרויס בריטאניע, האבן זיי פארשטאנען זיך גוט אויסצוהיטן פון א צוזאמענקונפט מיט אים, כדי ניט אריינצופאלן אין אזא ניט אנגענעמער סיטואציע, אז ער, דער גוי'אישער סאציאליסטישער פירער פון ענגלאנד, זאל זיי געבן א לעקציע אין הלכות אידישקייט. עס האט זיי שוין גענוג ווי געטאן, וואס דער סאציאליסטישער פירער וועדזשוואוד פארט ארום איבער דער וועלט אגיטירן פאר ציוניזם און פאר ארץ־ישראל. נו, אזוי ווי דר. אטא בויער און פריץ אדלער האבן "קיין צייט ניט געהאט" פאר די פראגן, האט אויך וועדזשוואוד אין דעם פרט גארניט גע'פועל'ט. כלפי חוץ איז ביי זיי תמיד צוגעגרייט א געזונטער תירוץ: אלס שטרייגגע מארקסיסטן אינטערעסירן זיי זיך ניט און נעמען ניט קיין שום אנטייל אין בירגערלאכע באוועגונגען, אפילו ניט אין געמישטע מיט סאציאליסטן.

דער אלטער קארל קאוטסקי האט אויפריכטיק ארויסגעזאגט זיין אבסאלוטע פיינטשאפט צום ציוניזם און צום אידישן פאלקסטום אלס נאציאנאלע באשטרעבונג. זיין באקאנטע בראשורע רעקלאמירט די אידן נאר פאר דער פארשטפרייטונג פון סאציאליזם. אלס פארשפרייטע גרופע איבער דער גאנצער וועלט, זיינען די אידן דער בעסטער "זויער טייג" צווישן די פעלקער און דער סאציאליזם קען ניט פאר פארציכטן אויף דעם דאזיקן זויער־טייג. דארום אליין מוז יעדער סאציאליסט שוין זיין א קעגנער פון ציוניזם און אידישן נאציאנאליזם, ווייל דאס פירט אוועק די אידן צו אייגענע צילן און באשטרעבונגען. נאך די שרעקלאכע פאסירונגען פון פאראיאריקן אווגוסט אין פאלעסטינע האט קארל קאוטסקי פובליצירט אין א גרויסן טייל פון דער סאציאליסטישער פרעסע אין פיל לענדער דעם באוואוסטן ארטיקל איבער'ן באנקראט פון ציוניזם. דער ארטיקל איז געווען פול מיט נצחון און טריאומף, וואס זיין נבואה איז מקויים געווארן און זיין נייע התראה ווארנט די אידן פאר א ווייטערער אומזיסטיקער ארבעט אין ארץ־ישראל. ער איז זיכער, אז די לעצטע אראבישע רציחות זיינען נאר אן אנהויב און ס'איז דארום די גרעסטע עבירה צו שיקן אידישע יוגנט קיין פאלעסטינע. דאס איז לויט זיין פאליטישער אויפפאסונג אידעלע אבער אומזיסטיקע קרבנות, ווייל די אראבער וועלן יעדעס מאל גרויזאמער רעבעלירן און פון ציוניסטישן אונטערנעמונג וועט קיינמאל גארניט ווערן. די ווינער "ארבעטער צייטונג" האט אפגעגעבן דעם ארטיקל א גאר פראמינענטן פלאץ און ניט אננעמענדיק אליין קיין אנדער שטעלונג צו דער גאנצער פאסירונג, האט זיך די עסטרייכישע סאציאל דעמאקראטיע לפי זה אויך אפיציעל פולקאם אידענטיפיצירט מיט קאוטסקיס דרשה. ניט קוקנדיק דערויף, וואס אין די פירנדיקע רייען האבן לעצטנס דאך צוויי פראמינענטע אידישע מארקסיסטן (דער טעארעטיקער פראפ. מאקס אדלער און רעדאקטאר ברוינטאל) אויפגעבראכט ווייניקסטנס אזויפיל קוראזש צו סאלידאריזירן זיך אין א געוויסער מאס כאטש מיט די אידישע סאציאליסטן אין ארץ־ישראל, אז דערוויל געבליבן פעסט דער אנטי־ציוניסטישער קורס אין עסטרייכישן סאציאליזם בכלל און ביי דער סאציאל־דעמאקראטישער פארטיי בפרט.

אויך די קעמפערישע אנטי־ציוניסטישע האלטונג פון דר. פריץ אדלער האלט אן ווייטער. ערשט אין דער לעצטער צייט האט ער דורך א גאנץ יאר פרובירט צו שטערן די "געזעלשאפטן פאר'ן ארבעטנדיקן ארץ־ישראל" פארערנדיק פון דער עקזעקוטיווע פון סאציאליסטישן ארבעטער אינטערנאציאנאל: זי זאל פארבאטן די באטייליקונג און מיטארבעטערשאפט פון סאציאליסטישע פירער אין די "ליגעס פאר'ן ארבעטנדיקן ארץ־ישראל". אויך דא אונטער דער מאסקע, אז די דאזיקע ליגעס זיינען ניט ריין סאציאליסטיש און וואנדערוועלדע אדער לעאן בלום קענען חלילה באקומען א פנים אין זייער סאציאליזם, אויב זיי וועלן זיך דארט באטייליקן.

און דר. פרידריך אדלער איז דער גענעראל סעקרעטאר און גייסטיקער פירער פון סאציאליסטישן ארבעטער אינטערנאציאנאל אויסאיבנדיק דורך זיין הויכער פאזיציע א פערמאנענטן אנטי־ציוניסטישן איינפלוס אויף די אנגעשלאסענע לענדער פארטייען צום אינטערנאציאנאל. ווי ווייט זיין השפעה גייט, האט טאקע באוויזן זיין נצחון אין דער שייכות'דיקער פראגע אויף דער לעצטער זיצונג פון דער אינטערנאציאנאל עקזעקוטיווע. עס איז נאר איין מערכה, וואס דער נצחון וועט געוויס בלייבן בלויז אן אקאדעמישער. די ציוניסטישע ארבעטער פארטייען צוזאמען מיט ארץ ישראל טוען שוין אין איינעם אינטערעס אלצדינג, אז דער איסור זאל בלייבן בלויז אויפ'ן פאפיר, אז ניט וואלטן טאקע די "ליגעס פאר'ן ארבעטנדיקן ארץ־ישראל" געווען אריינגעפאלן אין א געפערלאכן קריזיס פון א מין אפיציעלן סאציאליסטישן חרם. דאס וואלט באטייט די גרעסטע איראניע אויפ'ן סאציאליזם, אבער צוליב אנטיציוניזם איז ביים עסטרייכישן מארקסיזם אלצדינג כשר וישר, ווייל אנטיציוניזם איז נאך אלץ א דאגמא ביי דער ווינער סאציאל דעמאקראטיע.

סעפטעמבער, 1930, (איטא).

פון אידישן ביכער מארק אין א"י

(פון אונזער ארץ־ישראל מיטארבעטער)
בן-יקיר

פאלקס לידער אין העברייאיש

(לכו נרננה, קבץ שירי עם מאת קדיש יהודה סילמאן, תל־אביב. 80 זייטן).

קדיש יהודה סילמאן איז גוט באקאנט אלס העברייאישער פעדאגאג און שריפטשטעלער אין ארץ־ישראל. זיין לעצטער בוך וועט אריינברייגגען זיין נאמען אין אונזער ליטעראטור און לעבן א סך ברייטערע פאפולאריטעט.

דאס דאזיקע בוך איז א נייע דערשיינונג אין דער העברייאישער ליטעראטור. די העברייאישע ליטעראטור האט נאך עד היום נישט אפגעשאצט ווי געהעריק די וויכטיקייט פון פאלקלאר. די פאלקס מעשיות האבן שוין געפונען א זאמלער ה' מרדכי בן יחזקאל, וואס האט אין זיין בוך "ספר המעשיות" צענויפגעקליבן די מעשה'לאך פונ'ם פאלק און זיי געמאכט צוגענגלאך פאר דעם העברייאישן לעזער. אבער מיט די פאלקס לידער און פזמונים האט זיך נאך קיינער נישט פאראינטערעסירט.

עס איז דעריבער צו באגריסן דעם אויפטו פון ה' סילמאן צענויפצוקלייבן אין א באזונדער בוך די דאזיקע לידער פון ארץ־ישראל און די גלות לענדער: לידער וואס נעמען ארום אלע געביטן פון אידישן לעבן און פאלקלאר.

אין דער הקדמה צום בוך פארענטפערט זיך דער מחבר, פארוואס ער פארנעמט זיך מיט אזא ארבעט.

מען באקלאגט זיך, זאגט ער, אז עס איז נישטא וואס צו זינגען אין העברייאיש — ווייל ער מיט דער זאמלונג אויפווייזן, אז דאס איז נישט מער ווי א פוילער תירוץ און די תרעומות זיינען נישט באגרינדעט.

דאס בוך "לכו נרננה" איז א בוך פון אידישער פרייליכקייט און געזאנג. ער גיט אין די 70 פאלקס לידער — סיי די וואס ווערן געזונגען אויף די פעלדער פון דעם נייעם ארץ־ישראל, סיי יענע וואס ווערן געברומט אין די פארווארפנסטע ווינקעלאך אין די גלות לענדער — א סך זינג־מאטעריאל. ה. סילמאן לערנט אין דעם דאזיקן בוך ווי צו זינגען — ווי מען טוט דאס אין אונזער היימלאנד.

* * *

ברון ארמונד רוטשילד, חייו ופעולותיו. מאת י. יערי־פולסקין, תל־אביב, תר"ץ.

וועגן דעם באראן עדמונד ראטשילד, דער "נדיב הידוע" איז שוין אנגעשריבן געווארן א גאנצע ליטעראטור. אויך אין אידיש איז פאר צוויי יארן דערשינען אין ניו־יארק א בוך וועגן אים *) עס איז קאנטיק שטארק געוואקסן דער אינטערעס אין דעם דאזיקן מערקווירדיקן אידישן באראן, וואס האט שוין העכער פופציק יאר פארבונדן זיין נאמען מיט דער אויפלעבונג פון ארץ־ישראל אלס א אידיש לאנד.

דאס בוך איז ניט נאר א ביאגראפיע פונ'ם פראקטישן אידעאליסט באראן עדמונד ראטשילד, נאר אויך א שפיגלבילד פון דער גאנצער לעצטער עפאכע. אין די ערשטע קאפיטלען פונ'ם בוך ווערט באלויכטן די סביבה, אין וועלכער דער באראן האט באקומען זיין גייסטיקע השפעה. עס גייען דורך פאר'ן לעזער די געמיינזאמע אונטערנעמונגען צווישן באראן ראטשילד און דעם פראנצויזישן רב צדוק הכהן. אויך שווימען ארויס פון דער פארגעסנקייט די אינטערעסאנטע טיפן פון די אמאליקע חובבי ציון ר' שמואל מאהליווער, יחיאל בריל און דוד גארדאן, דער רעדאקטאר פונ'ם המגיד.

פאליעסקינ'ס בוך איז באמת א זייער שיינער צושטייער צו דער ארימער ביאגראפישער ליטעראטור אין העברייאיש.

* * *

דברי ימי ישראל בתורגמה על פי המקורות הראשונים מאת שלמה רוזאנים, חלק ראשון, הוצאת "דביר", תל־אביב, תר"ץ.

אין צוויי הונדערט זייטן איז דא געגעבן א געטריע היסטארישע שילדערונג פון דער געשיכטע פון די אידן אין טערקיי פון דעם יאר 1300 ווען די טערקן זיינען דערשינען אלס א מאכט ביז 1520. ראזאנים האט דערהויפט אויסגענוצט צו זיין ארבעט די גרויסע שאלות ותשובות ליטעראטור און אויך דעם ווערט פולן היסטארישן ספר דברי יוסף אמבארי, וועלכער געפינט זיך אין דער ביבליאטעק פון די "אליאנס איזראעליט" אין פאריז. דער דאזיקער מאנוסקריפט ווערט כסדר ציטירט ביי ראזאנים'ן אין דעם דאזיקן בוך.

לייענדיק דעם בוך זעען מיר בחוש וואס פאר א גרויסע ירידה עס איז לעצטנס געקומען פאר די ספרד'ישע אידן. בפרט ווען מיר לייענען אין בוך די קאפיטלען וועגן די ריזן גייסטער פון דעם ספרדישן אידנטום פון יענער עפאכע ווי ר' אליהו מזרחי און ר' יוסף קארו, דער מחבר פון שולחן ערוך.

דאס דאזיקע בוך איז ארויס דעם ערשטן מאל נאך פאר דער וועלט מלחמה אין הוסאטין, גאליציע. עס איז אבער אין משך פון דער צייט געווארן זייער זעלטן און עס קומט דעריבער א דאנק דעם פארלאג "דביר, וואס האט אויף דאס ניי עס ארויסגעגעבן אין אזא שיינער פארם.

* * *

ארץ חפץ אמרות על ארץ־ישראל ובנינה הוצת "דרום", ירושלים, תר"ץ.

דער מחבר פון דעם דאזיקן בוך, דער אבער ראבינער פון ארץ־ישראל, הרב קוק, איז איינער פון די אינטערעסאנטסטע טיפן צווישן די רבנים פון דעם היינטיקן דור. עס זיינען שוין דערשינען פון אים איניקע ספרים ווי "אורות", "התרבות הישראלית", "עקבי הצאן" און אנד. און

*) באראן עדמונד ראטשילד. די לעבנס געשיכטע פון א פראקטישן אידעאליסט, פון דוד דרוק. מיט אן איינלייטונג פון "נייטען שטרוים. ניו־יארק, 1928.

ער האט אין זיי באוויזן אז ער פארמאגט פאר א נייעם טאן, א נייע אויפפאסונג. די פראבלעמען פון דער אידישער נאציע האט ער אויפגענומען נישט ווי א קאלטער דיאגנאסטיקער, ער באהאנדלט זיי נישט בלויז מיט קאפ, מיט שכל הישר, נאר אויך מיט הארץ און ער באמיט זיך צו לעזן אויף זיין שטייגער די פראבלעמען פון יהדות און חבת ציון.

נאך מער ווי אין די דערמאנטע ביכער זיינע איז אויסגעגאסן אויפן ספר "ארץ חפץ" דאס אייביקע פייער פון ציונ'ס ליבע. מען געפינט דא א תמצית פון די פאעטיש־רעליגיעזע אנזיכטן פון דעם בארימטן רב איבער אלץ וואס האט א שייכות צו ארץ־ישראל און איר איצטיקער אויפבליאונג. הרב קוק זעט אין דער דאזיקער אויפבויאונג קדושה. אן אויפשטייג פון דער אידישער נשמה. פון די פעלדער פון יהודה גרייכט ער צום הימל. ער זעט א נייע אויפלייכטונג פון דעם אייביקן פייער אויפן "סנה", א נייע אויפשיינונג פון דער תורה־ליכט, וואס קומט פון "סיני".

דאס בוך איז זייער א שיינער ביי־טראג צו דער העברייאישער ליטעראטור אין ארץ־ישראל.

דער שטארבנדער

(א בילד)
פון נחום כיניטש

ער פילט אז זיינע טעג זיינען געציילטע, די כחות גייען אים אויס און וואס ווייטער ווערט ער שוואכער.... אבער ער איז ביים פולן באוואוסטזיין.

טרעפן שטיקן און ווערגן, וואס ווייס ער פון א לעבן? מאטערניש, צרות און וואנדערן... א לעבן אן א ברעקל זין און תכלית. עלנט, איינזאם אויפ'ן טויטן בעט... אפגעשוואכט, ער קאן זיך שוין ניט רירן... א לעבן געקארגט, געשפארט א סענט צו א סענט. אפילו איצט ניט פארגונען זיך מ'זאל אים צונעמען אין האספיטאל און שטארבן כאטש אין א ליכטיקער אטמאספערע, אין ווייסען און אין זויבערקייט.

אין אן איינגן פינסטערן און שטיקענדיקן חדר'ל אין שמוץ, ליגט ער און טוס'ט... ער פילט ווי עס עסט און נאגט אין אינווייניק אן אן אויפהער, צעפרעסן ווערט זיין קערפער פון א שרעקלאכן קרעב. דאכט זיך שוין דריי יאר ווי ער ווייס וואו ער האלט אין דער וועלט, זינט ער איז אפערירט געווארן האט ער פארלארן די האפענונג פון קומען צו זיך. צו וואס־זשע האט ער נאך איצט געשפארט דאס געלט?

פאר וועמען?

געלט האט ער אין איין באנק און אין א צווייטער באנק אזוי פיל... איז דען דאס ניט נאריש?!...

עם פארדריסט אים אויך א לעבן וואס איז אוועק אין לויטער גארנישט. זיין כליפען און שלוכצן פילט ער דאס צימער און א ביטערער און שטילער געשריי רייסט זיך ארויס פון זיין אנגעווייטאגטן הארץ: רבש"ע! ווי נאריש עס איז א מענש, מען שפארט און מען קארגט און דערנאך קומט איינער און פארשווענדעט דאס אין איין טאג.

איינער אליין — און ווען ניט די ארימע באלעבאסטע וואלט ער שוין אויסגעגאנגען פון הונגער... ער רייסט זיך די האר און צופט די בארד מיט די שוואכע און בלאסע הענט און וויינט: ווי האט ער זיך דאס דערלויבט באדינגט צו ווערן פון אן ארימער פרוי וועלכע פלעגט אים ברייגנען אומזיסט עסן און טרינקען. ער, וואס פארמאגט טויזנטער אין פארשיידענע באנקן האט גענומען נדבות ביי אן ארימער פרוי...

ער פילט אז ער איז א קארגער, נידעריקער מענש... ס'ווילט זיך אים רופען א רב און אפשרייבן א געוויסע סומע פאר דער ארימער און גוטער פרוי, אבער וואס? ער וועט נעמען און צעטיילן זיין געלט צווישן פרעמדע, אט דאס געלט וואס איז אים אנגעקומען אזוי שווער. פארוואס זאל ער דאס טאן? צי דען צאלט ער ניט פאר'ן צימער. עס איז דאך גאר קיין צימער ניט און די באלעבאסטע באשווינדלט אים. וואס הייסט עפעס צוועלף דאלאר פאר אזא שטיקל קאנורע...

— נארישער מענש! דו שטארבסט דאך סיי ווי סיי. — פילט ער, ווי א שטימע רופט און דערקלערט: דיין איינציקער זון וועלכן דו האסט אראפגעבראכט, ער וועט לעבן א טאג און דו וועסט פוילן אין דער ערד...

גאטעניו! מורמלט ער: געלוינט אזוי פיל ליידן... אפילו "קדיש" וועט ער דאך ניט אפהיטן... אט אויסגעהאדעוועט א בין־יחיד... צו וואס זשע האט ער אים אראפגעבראכט? און וואו וואו זשע איז ער איצט, זיין אייגן פלייש און בלוט... ער שלעפט זיך ארום איבער די גאסן און לאזט זיך וואוילגיין אין דער צייט ווען זיין פאטער פאכעט מיט דער נשמה און גוסס'ט.

אבער וואס איז שולדיק זיין זון? קאן ער אים דען איבערלאנדערשן אין עטלאכע וואכן? צום ווייניקסטן וועט ער קדיש זאגן און זיין שווער פארהאראוועט געלט וועט ניט אריינפאלן אין פרעמדע הענט... אט זי! זי! די פארפלוכטע האט צעבראכן און צעשמעטערט זיין גליק.

דאכט זיך ניט לאנג... הא, ווי לאנג צוריק? מיט צוואנציק יאר צוריק... אן אידים ביי א רייכן ישובה'ניק, אויסגעכאפט געווארן פאר אן אנטיק. חתונה

(שלוס אויף זייט 3)

אקטאבער 5טן ביז 11טן

פייער פארמיידונגס וואך

PROVINCE OF MANITOBA CANADA

פייער פארמיידונגס וואך

בארד אף לייבאר און פייער פרעווענשאן בראנטש

פ י י ע ר

פאראורזאכט שרעקלאכע ליידן

מאניטאבאס פייער פארלוסטן
פאר 1929

$2,652,497
אין פארניכטעטער פראפערטי

דריי-און-פערציק
(43)
מענשלאכע לעבנס

יעדער איינער קאן העלפן
צו מאכן מאניטאבא פייערפרואוו
דורך זיין פארזיכטיק

Issued by authority of HON. W. R. CLUBB, Minister of Public Works and Fire Prevention Branch

E. McGRATH, Provincial Fire Commissioner, Winnipeg

דאס קינד פון זינד

די געפאלנסטע מענשן און די העכסטע אידעאלע
געפילן ווערן ארויסגעבראכט אין דעם דאזיקע
מערקווירדיקן און העכסט שפאנענדן ראמאן.

פון א. ד.

(פארטזעצונג)

ווי פרום דער אלטער לענדלאר איז
געווען האט ער · דאך ניט געקאנט אפ־
רייסן זיינע בליקן פון דער שיינער און
יונגער מיידל, ביי וועלכער די אויגן האבן
געבלישטשעט און אין וועמעס באקן עס
האט זיך געשפילט א טיפע רויטקייט.

ער האט זיך ניט אריינגעלאזן אין
קיינע לאנגע ליבעס דערקלערונגען און
ער האט ניט גערעדט מיט איר וועגן דער
זון און די שטערן, ווי זי איז געווען גע־
וואוינט צו הערן פון אירע "פעללערס",
נאר ער האט איר איינפאך א קניפ גע־
טאן אין באקן און גראדע דאס איז איר
געפעלן געווארן.

ער האט זיך צו איר באנומען ווי ער
וואלט געווען איר זיידע און ער האט גע־
רעדט צו איר ווי צו א קינד, און דאס
אויף איר געמאכט א טיפן איינדרוק. עס
האט איר גערייצט די גראבע און הער־
שענדע קראפט, וואס ער האט ארויסגע־
וויזן, און זי איז געווען נייגעריק צו ווע־
רען אומגעארמט פון דעם דאזיקן זקן.

די שיינע און ליידנשאפטלעכע האט
געליבט דעם אלטן און העסלעכן מאן.

דעם געשפרעך, וואס דער אלטער חתן
האט געפירט, ווען ער איז געקומען אנ־
קוקן די כלה, איז געווען ניט אינטערע־
סאנט. די גאנצע צייט כמעט האט ער
פארבראכט מיט דעם פעטער יאנקל, רע־
דענדיק וועגן ריעל עסטייט, וועגן מאנו־
פעקטשורינג און וועגן אלערליי אנדערע
ביזנעס. מיט דער כלה אליין האט ער
גארניט גערעדט. נאר ער האט געהאלטן
זיינע אויגן איינגעגראבן אין איר שיינער
פיגור, און עס האט איר שטארק געשמיי־
כעלט וואס דער דאזיקער גרויסער אל־
טער איד קאן זיך פון איר ניט אפריי־
סען.

ערשט נאכדעם ווען זיין געשפרעך מיט
דעם פעטער יאנקל האט זיך אויסגע־
שעפט איז מר. שענהאלץ צוגעקומען צו
סערען און ער האט איר א קניפ געטאן
אין באק.

— ווילסטו זיין מיין פרוי, סערעלע?
— האט ער איר געפרעגט פריינטלאך.
— יא, — האט זי געענטפערט לאכנ־
דיק.
— נו, מעג איך דאך דיר א קוש טאן,
דו ביסט דאך מיין כלה, — האט ער
געזאגט מיט א פעטן שמייכל.

און אן אנגענעמער געפיל האט זיך
גערירט אין איר ברוסט אלס ער האט
צוגעלייגט צו אירע באקן זיין פארוואק־
סענעם און האריקן געזיכט.

דער פעטער יאנקל איז געווען גליקלאך.
פון אזא רייכן איידעם ווי מר. שענהאלץ
וועט ער דאך זיכער אפלעקן א ביינדל און
ער האט באשלאסן צו צואיילן מיט דער
חתונה.

קאפיטל 13

די אומגליקלאכע דבורה האלפערן האט
נאטירלאך ניט געוואוסט, אז דער בריוו
וואס דזשייק סאליוואן האט איר איבער־
געגעבן פון לאיער מייקל היילבורן איז
א געפעלשטער. די גרינע ערלאכע פרוי
האט ניט געהאט קיין אנונג אז דאס איז
גענוג א טיוולשער פלאן פון דעם יונ־
גען באנדיט. איר אפצורייסן פון איר
טאכטער, אום די עלנטע מיידל זאל ניט
האבן אפילו דעם שוואכן שוץ, וואס אן
ארימע און אלטע מוטער קאן געבן איר
קינד.

און ווען דזשייק האט ארויסגענומען
דעם בריוו פון זיין קעשענע און עס
איר איבערגעגעבן איז די ארימע פרוי
געווארן אזוי אויפגערעגט דאס זי האט
אפילו ניט באמערקט, אז דער קאנווערט
איז אן א פאסט שטעמפל. דזשייק האט
איינפאך אנגעשריבן א בריוו און ער
האט עס אליין אריינגעלייגט אין א פאסט
קעסטל, זייענדיק איבערצייגט, אז עס
וועט אים געלינגען איר צו נארן. ער האט
געוואוסט דעם כאראקטער פון די איינ־
פאכע אידישע פרויען, אז זיי הייגנגען אין
בלינדער טרייהייט אן זייערע מענער, וועל־
כע האבן זיך זאגאר ארויסגעוויזן צו זיין
פאלש.

עס איז דארום געווען פאר דזשייק'ן זיי
ער לייכט איבערצורייד'ן דער איינפאכער
פרוי, אז זי זאל פארן צוריק קיין ניו־
יארק, אויף דער אויפפאדערונג פון דעם
לאיער פון די אימיגראנטן, און דבורה
איז אים נאך געווען דאנקבאר. ווען ער
האט איר אנגעטרויעט זיינעם א פריינט,
ער זאל איר באגלייטן און איר ברייננגען
אויפ'ן ריכטיקן פלאץ.

דזשעפ, ווי דזשייק האט גערופן דעם
דאזיקן פריינט, איז געווען א נידעריקער
און געזונטער אידל מיט א דיקן קארק
און מיט א בייזן און פינסטערן געזיכט.
קיינער האט ניט געוואוסט וואס דזשעפ
טוט און פון וואס ער מאכט א לעבן. מען
האט נאר געוואוסט, אז דעם גאנצן זו־
מער פארברייינגט ער אין די מאונטיינס,
אמאל אין איין בארדינג, אמאל אין א
צווייטער, קאן אלעמען, ווייס אלעמענס
ביזנעס און וואו ער קומט איז ער ווי ביי
זיך אין דער היים. און ווינטער לעבט
ער אין ניו־יארק און ער איז פול אין די
קאפע הייזער פון סעקאנד עווניו, אין
די סאלונס פון ריווינגטאן און דילענסי
סטריטס און מען באגעגנט אים אפט
אויך אין טענדערלאין.

ווען דזשייק האט אים פאר דבורה'ן
אין די אויגן געבעטן, אז ער זאל פאר־
דינען א מצוה און ברייננען די פרוי קיין
ניו־יארק, האט דזשעפ נאר צוגעשאקלט
מיט'ן קאפ, אבער ער האט גארנישט גע־
רעדט און אזוי האט ער געשוויגן דעם
גאנצן וועג אויפ'ן טריין. עטלעכע מאל
האט דבורה געפרואווט צו אים ריידן, אים
פרעגן, אבער ער האט נאר קוים א ברום
געטאן וואס די ארימע פרוי האט ניט
פארשטאנען, ביז זי האט אויפגעהערט צו
פארפירן א געשפרעך מיט אים.

עס איז געווען שפעט אין דער נאכט,
ווען די טריין איז אנגעקומען צו דער
לעצטער סטאנציע פאר ניו־יארק, אלס
דזשעפ האט זיך אויפגעהויבן און ער
האט א וואונק געטאן צו דבורה'ן, אז זי
זאל מיט אים ארונטערשטייגן.

— זיינען מיר שוין אנגעקומען קיין ניו־
יארק? — האט זי געפרעגט.

דזשעפ האט נאר א ברום געטאן.

נאר איין מאל האט דזשעפ גערעדט צו
איר קלארע ווערטער. דאס איז געווען
נאכדעם ווי ער האט איר שוין א
לייננגערע צייט ארומגעפירט אין דער פינ־
סטער אויף אן איינזאמען און אפגעלייגטן
וועג:

— צום טייוול, מיר האבן דאך פאר־
בלאנדזשעט. איר וועט דא מוזן אפווארטן
א ווײַלע ביז איך וועל אויסגעפינען דעם
וועג.

— איך וועל מיטגיין מיט אייך, —
האט דבורה געזאגט דערשראקן. — איך
וויל דא ניט בלייבן אליין.

— ניין, איר קאנט ניט מיטגיין, —
האט דזשעפ געזאגט ברוגז, — איר זייט
מיד און איך וועל נאר פארלירן צופיל
צייט, זיך ארומפירנדיק מיט אייך.

און ניט ווארטנדיק אויף איר ענטפער
איז דזשעפ אוועק מיט שנעלע טריט און
ער איז פארשוואונדן געווארן אין דער פינ־
סטערניש פון דער נאכט.

(פארטזעצונג קומט)

Melchers
GOLD

Canada's favorite gin for over 30 years
מאנופעקטשורד אין
קאנאדע אונטער
קאנטראל פון דער
פעדעראלער רעגי־
רונג, געריייניקט פיר
מאל און געצייטיקט
אין באנד פאר יארן
געבאטלט אין 2 סייזעס
40 אונץ פלעשל
26 אונץ פלעשל
Cross
Canadian Gin
MELCHERS DISTILLERIES LIMITED, MONTREAL
DISTILLERS SINCE 1898

דער שטארבנדער

(שלום פון זיים 2)

געהאט, א פרוי א קראנקע א פאליקע און
אמאל פאלנדיק איז זי דערשטיקט גע־
ווארן, א ציטער און א שוידער נעמט
אים דורך . . .

נו, אזא אוצר ווי ער, האט מען ניט
געוואלט ארויסלאזן. און חתונה געמאכט
אים' דעם שוואכלינג, מיט א צווייטער
טאכטער. ווי נאריש ער האט געהאנדלט,
פון דעם ערשטן טאג אן האט זי אים
פיינט געהאט, געהאסט, פארביטערט אים
דאס לעבן . . . ס'איז אים איינג געווארן
דאס פלאץ, געלאזן זיך קיין אמעריקע,
ער, דער זיידענער יונגערמאנטשיק און
עלנטער און איינזאמער . . .

געווארן א שמש, א חזן, ימים נוראים
געלעבט ווי עס איז, איבערהויפט גע־
שפארט און געהאפט אריבערברייננגען זיין
פרוי, געגלויבט אז דא וועט זי זיך ביי־
טען און וועט אנפאנגען לעבן ווי גע־
העריק. ניט געגעסן אין צייט, נעקארגט
פון זיך, ביז ער האט אנגעהויבן צו
קריינקען ביסלאכווייז.

זי, די מרשעת, האט צעבראכן זיין
לעבן, ניט געוואלט קומען, זיך אויסגע־
לאכט, צו אים, דעם ישיבה בחור וועט
זי קומען? זאל ער זיצן אין זיין אמערי־
קע.

ווי נאריש ער איז געווען, קיין שכל
ניט געהאט שיקן איר א גט . . . גערע־
כענט אפשר וועט זי זיך בארעכענען . . .
אויף זיין קינד איז דאך מיט איר.

20 יאר זיינען איבערגעפלויגן, זי א
געזונטע אין רוסלאנד און ער א צעבראַ־
כענער און קראנקער אין אמעריקע.

דער זון, א סטודענט אין פאריז, אלס
טוריסט אים אראפגעבראכט, אט געוואלט
זעען אים כאטש פארן טויט, וועמען פאר
מאגט ער דען נאך אין לעבן?

ווי שלעכט עס מוז פילן זיין קינד.
ער קאן אודאי ניט פארנעמען דעם
שלעכטן גערוך אין חדר . . . פארט יו־
גענט און א שטרעקע פון 20 יאר דער־
ווייטערט זיי דאך פארט. . . .
וועט ער אמווייניקסטנס קדיש זא־
גען?

צוועלף טויזנט דאלאר פארמאגט ער,
אזוי פיל געארבעט, א לעבן אוועקגעגעבן
און איצט וועט זיין קינד דאס פארשוועג־
דען, אפילו דעם טאטנס נאמען ניט דער־
מאנען . . . ער וועט זיך צוריקקערן נאך
פאריז און מיט אויסגעלאסענע פרויען א
לעב טאן . . .
נאטעניו! העלף! מיין הארץ! שלומ'־
קע! שלומ'קע מיין קינד!
איך שטארב! קום זשע אהער!
שלום! שלום! וואו ביזטו?!

אייער מאנ'ס טראט

— קלינגט עס מיד?
שנעל א גלאז טיי. טראגט עס אים צו
שנעל א גלאז טיי. טראג טעס אים צו
צו זיין ביינקל.
נאך דער גלאז טיי —
מער אפעטיט פאר סאפער. א פריילאכער
רער אוונט פאר אייך ביידע.

רעד ראז טיי
איז "גוטער טיי"

צוויי קוואליטעטן — גרין לייבל און ארענדזש פיקאו

רעדזשיינע רעדזשיינע

ווי אלעמאל אויף ימים נוראים, קומען
זיך צענויף אהער צו אונז אין רעדזשיי־
נע אלע אידן פון די ארומיקע קאנטרים.
אין די גאסן קאן מען באמערקן נייע
פנים'ער וואס זיינען געקומען זיך אויס־
בעטן א גוט יאר. די שול און די ת"ת
ווערן אויסגעפילט מיט מענער און פרוי־
ען. אין אוונט, ווען מ'גייט פארביי א
אידישע גראסערי ווארפט זיך אין די
אויגן דאס פינסטערניש פון די פענסטער
וועלכעס איז אן אומגעוויינלאכע זאך,
ווייל א גאנץ יאר זיינען זיי אפן ביז
שפעט אין דער נאכט, ווייל די גראסערי
ביזנעס פאדערט מ'זאל אביסל צוארבעטן
אין די אוונטן אנדערש איז שווער צו
מאכן אלעבן . . . ספעציעל אין הייניקע
צייטן. די "סיינס" וואס זיינען אויפגע־
האנגען ספעציעל פאר די דריי טעג יום־
טוב, ריידן אויף עפעס ווי ס'וואלט גע־
ווען יום־טוב. מאנכע זאגן דעם עולם אז
ס'איז יום־טוב און מאנכע זאגן זיך גלאט
אזוי, ווי איינער וואלט געזאגט אין אן
אידעלן אידיש: "מיסטערל, זייט אזוי
גוט און איר וועט קומען אין א פאר טעג
ארום . . . נא ביזנעס טו־דיי!" איינער ביי
אונז האט זיך געלאזט מאכן א סיין ספע־
ציעל פאר דער געלעגנהייט, און א שיינע
אויך! קורץ: די לופט איז ימים־נוראימ־
דיק. און בעטן ביים רבונו של עולם איז
היינטיקס יאר דא גענוג. די צייט איז גאר
ניט אמבעסטן, און טענות צו אויבערשטן
איז אויך פאראן גענוג.

* * *

אלע יאר ווי אויך דאס יאר ווערט אויף
מוצאי יום־כפור אראנזשירט א טאנץ פון
דער ליידיס בענעוואלענט סאסייטי. דאס
יאר, ווי אלע יאר, נויטיקן זיי זיך אין א
סך געלט ווייל מ'דארף פיל ארויסהעלפן.
דער קאמיטעט פארלאנגט אויף מ'זאל זיך
אנשליסן אן זייער סאסייטי ארויסצוהעלפן
די נויטבאדערפטיקע. אגב איז דאס די
איינציקע אידישע ארגאניזאציע פון דעם
סארט ביי אונז אין שטאט און עס איז
ווינשנסווערט זיי זאלן אריינקריגן וואס
מער מיטגלידער.

* * *

מר. קנעלמאן, פון וויניפעג, האט גע־
דאווענט אין אונזער תלמוד תורה און ווי
מ'זאגט איז דער עולם געווען צופרידן.
ביידע אי די שול אי די ת"ת האבן גע־
האט א גרויסן עולם און די איינגאמע איז
געווען באדייטנד.

* * *

מרס. קאבאקער מיט אירע קינדער האט
לעצטע וואך פארלאזן רעדזשיינע נאך ווי־
ניפעג. מרס. שיין האט אראנזשירט א שיי־
נע פארטיע לכבוד דער אנגעלעגנהייט צו
וועלכער זי האט איינגעלאדן א פיינע גע־
זעלשאפט און מ'האט זייער פיין פאר־
בראכט. מרס. שיין האט פרעזענ־
טירט מרס. קאבאקער מיט א פיינער מת־
נה. ווי ס'איז באוואוסט מאכן די קאבא־
קער פאמיליע זייער היים אין וויניפעג.

* * *

מר. בען לערנער, פון דער קענעדיען
גראסערי, איז געווען אין וויניפעג אויף
ראש־השנה און האט פארבראכט די צוויי
טעג יום־טוב מיט זיינע נאענטע פריינט.

* * *

דער שרייבער פון די שורות איז אויך
געווען אין וויניפעג פאר א פאר טעג און
האט דארט פארבראכט מיט זיינע פריינט
וועלכע זיינען אגב געוועזענע רעדזשיינער
תושבים. ער האט אויך באזוכט דעם אפיס
פון "דאס אידישע ווארט" און האט אנ־
גענומען די אגענטור פון ארווערטייזינג
פאר רעדזשיינע און אומגעגנט. די פאר־
וואלטונג פון "דאס אידישע ווארט" העלפט
ווי ווייט מעגלאך דאס מערב קאנאדער
אידנטום, רעדזשיינע אריינגערעכנט, און
זי וואלט פארלאנגט מ'זאל די צייטונג
סובסקרייבן. "דאס אידישע ווארט" איז
די איינציקע צייטונג אין מערב קאנאדע.
זי העלפט בויען דאס אידנטום און דארף
דארום געשטיצט ווערן. א צייטונג מוז
האבן סובסקרייבערס און ארווערטייזערס
אום זי זאל קאנען עקזיסטירן.

פאר א לאנגער צייט האט די היברו
סיק בענעפיט ניט געהאט אזא גוט בא־
זוכטע פארזאמלונג ווי זי האט געהאט דעם
29טן סעפטעמבער. פיינע עטלאכע נייע
מיטגלידער זיינען געקומען וואס איז זיי־
ער א דערפרייענדיקע דערשיינונג. די אר־
גאניזאציע דארף האבן פרישע כוחות צו
טאן די גוטע ארבעט. עס איז דיסקוטירט
געווארן די פראגע פון "פיונעראל בענע־
פיט" און ס'איז באשלאסן געווארן צו געבן
לויט די מעגלאכקייטן צו דער אלמנה פון
דעם פארשטארבענעם גוטשטייענדן מיט־
גליד.. איך שטרייך אונטער "גוטשטייענד"
ווייל ווען מ'איז ניט גוט־שטייענד איז
קיין געלט ניטא אין דער קאסע און ס'איז
צרות. דער קאמיטעט וויל טאן דאס בעס־
טע און ארויסהעלפן זייערע מיטגלידער,
ווי אויך פרעמדע, אבער ווען מ'לייגט ניט
אריין נעמט מען ניט ארויס. די קומענדי־
קע פארזאמלונג וועט דורכפירן וואלן פאר
באאמטע און ס'איז ווינשנסווערט אז אלע
זאלן קומען.

$5 פאר'ן נאציאנאל פאנד

רעדאקציע "דאס אידישע ווארט":—
ביי א פארטי וואס איז פארגעקומען אין
דער היים פון הערבערט רובינשטיין, 462
דאפרין עוועניו, זונטאג, דעם 28טן סעפ־
טעמבער, האט מר. אייבראמס געהאלטן א
רעדע וועגן דעם נאציאנאל פאנד און די
סומע פון $5.00 איז געזאמלט געווארן.

מיט דרך ארץ,
נייטן גראוווער

מוס-דזשא, סאסק.

זייער א שיינע בר־מצוה איז געפייערט
געווארן דעם 2טן טאג ראש־השנה, ביי
מר. און מרס. פרידן פון זייער זון יעקב,
דער בר־מצוה איז אויפגערופן געווארן צו
מפטיר און זיין הפטורה איז געווען קזקן
ורגיל. אלע צוהערער זיינען געווען בא־
גייסטערט. נאכ'ן דאווענען האט מען גע־
מאכט קידוש. ווינשנדיק די עלטערן זאלן
דערלעבן פיל נחת אין אים. אין אוונט
האט דער בעל־שמחה איינגעלאדן אלע
אידן פון מוס־דזשא צו זיך אהיים און
ביי שיין סערווירטע טישן מכל טוב, וואו
עס האבן אויך ניט געפעלט קיין משקאות
האט דער עולם פריילאך פארבראכט. מר.
ס. געלמאן איז געווען פארזיצער פונ'ם
אוונט. דער בר־מצוה האט געהאלטן א
שיינע דרשה אין וועלכער ער האט דער־
קלערט די באדייטונג פון תפילין. ער האט
אויך באדאנקט די עלטערן, די לערער און
אלע געסט פאר זייער אנטייל נעמען אין
זיין שמחה. נאכדעם האט רעוו. טשערקאס
געהאלטן אן איינדרוקספולע רעדע אין
וועלכער ער האט דערקלערט די באדיי־
טונג פון א בר־מצוה פייערונג. מר. באקון
האט געמאכט אן אפיל פאר א פאנד פאר
א סיידוואק צום שול און $22.00 איז גע־
זאמלט געווארן פאר דעם פאנד.

רעוו. מ. טשערקאס

מיר האלטן
א פולע ליין פון גרין קאפע פון
30 ביז 45 סענט א פונט.
אויך פריש געראסטעטע קאפע פון
35 ביז 75 סענט א פונט.
אונזערע טייען זיינען געמישט ספעשל
פאר די וואסערן פון רעדזשיינע.
Canadian Coffee & Tea
COMPANY
1912 Hamilton St. Phone 7433
REGINA, SASK.
דעליווערט פריי.

כשר כשר
מיר האלטן
אלע סארטן דעליקאטעסן
פריש און געשמאק.
Regina Delicatessen
1775 ראז סט. — טעל. 29 296
י. מארגאליס, מענעדזשער
רעדזשיינאס נייעסטע און סאמע מאָ־
דערנסטע דעליקאטעסן סטאר.
מיר סערווירן סענדוויטשעס און בא־
זארגן פארטיס און קאנטרי ארדערס.

ווען אין רעדזשיינע
טראוועלט ביי
ראָיס טעקסי
העפלאכע דרייווערס
גוטע קארס
בעסטע פרייזן
פרעגט פאר א קאר אליין צו טרייבן
ROYS TAXI
Phones: 22020 — 5555

פאר רעדזשיינע און אומגעגנט
באזוכט
שיינס נייעם רעסטאראן
די בעסטע היימישע כשר'ע מאלצייטן צו
יעדער צייט. איר קאנט קריגן היימישע
מאכלים און רומס צו יעדער צייט. מאכט
שיינס פאר אייער היים. מיר ספעציאלי־
זירן זיך אין באנקעטן, פארטיס און
אלערליי אנדערע שמחות
Shein's Restaurant
1817 Halifax St. Phone 5738
REGINA

איר זייט וועלקאמען צו ריידזשיינעס
היים ענלאכן האטעל
די קיטשענער
אנגענעם און ריין
אייראפייאישער פלאן, מעסיקע פרייזן
פריוואטער גאראדזש
סעמפל רום
H. J. LUSH, Mgr.

איר וועט זיין צופרידן מיט די שניי
ווייסע געוואשענע וועש וואס מיר מא־
כען. פליז רופט אונז אפ.
INDEPENDENT LAUNDRY LTD.
2075 Broad St., Regina
E. L. SLADE, Mgr.
Phones 7655 & 4462,

טעלעפאן 92 020
CENTRAL COAL CO.
2418 DEWDNEY AVE.
מידלענד לאמפ און סטאוו קוילן — סאונדערס קריק און ליגנייט קוילן
אלע סארטן האליז און סטים קוילן
גיט אונז א פרואוו טעלעפאנירט 92 020

פוירנישור מואווינג און סטארעדזש
פול קאר דיסטריבוטארן
קארטעדזש איידזשענסיס, סי. פי. און סי. ען. אייזנבאנען
קוילן הענדלער
טעלעפאן 93 041
REGINA CARTAGE & STORAGE LIMITED

רעדזשיינע אויפמערקזאם רעדזשיינע
י. בערעזנער
איז דער קארעספאנדענט און פארטרעטער פאר "דאס אידישע ווארט"
אין אייער שטאט און אומגעגנט
מיר בעטן אלע סעקרעטארן פון רעדזשיינער ארגאניזאציעס צו איבערגעבן די
נייעסן און באריכטן פון זייערע ארגאניזאציעס צו מר. י. בערעזנער, 103 ניו
ארמאור בלאק, וועלכער איז אויך באפולמעכטיקט אנצונעמען סובסקריפשאנס
פאר "דאס אידישע ווארט". שרייבט אדער טעלעפאנירט
5365

היימאן און העסטרין
באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
216 — מעקאינטייר בלאק — 216
טעלעפאן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאנס עווע., טעל. 53 133

שינביין, מאראזניק און ראבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאן 21 345—6

טשערניאק, קאפשטיין
און ספיוואק
Barristers, Solicitors, Etc.
460 מיין סטריט
טעלעפאן 24 591 און 24 666

א. ע. קאנטאר
אדוואקאט און נאטארי
A. E. CANTOR
אפיס: 210 נאטר דיים עוועניו
טעלעפאן 89 223
רעזידענס:
103 בענערמאן עווע., טעל. 51 353

ח. שולמאן
אדוואקאט און נאטארי
געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט
שולמאן און ניטיקמאן
213 קאנפעדערייטאן לייף בילדינג
457 מיין סטריט, אנטקעגן סיטי האל
טעלעפאן 88 462

Doctors' Directory דאקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 250	דר. ס. דזש. בערמאק, 834 מיין סטריט אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דזש. ברענער, 367 סעלקירק עוועניו אפיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30 DR. H. D. ISAACS & DR. J. BRENER
26 947	53 422	דר. א. גוטמאן, 5—304 עוועניו בלאק 265 פארטעדזש עוועניו אפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אפאינטמענטס DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	דר. ס. דזשאוויש, 404 באיר בלדג. שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אפאינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	דר. וו. הערשפילד, 576 מיין סט. קאר. אלעקסאנדער עוו. אפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאר, קאר. סעלקירק און סאלטער (איבער דער באנק) אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
53 720	52 278	דר. א. מאיס, סט. דזשאנס בלאק פריטשארד און מיין אפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9 DR. A. MOYSE
	52 376	דר. דזשא. בי. מעקטעוויש, שטונדן 2—5 און 7—9 פרויען און קינדער קראנקהייטן 500 קאלעדזש עווע., רעז. 504 קאלעדזש עווע. DR. GEO. B. McTAVISH
53 181	53 181	דר. י. פערלמאן, 291 בעראוס עווע., קאר. טשארלס אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאברינסקי, סוויט 2 קראמב בלאק (מיין און דאפערין עווע.) אפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי (עקס-רעי) 283 פארטעדזש, קאר. סמיט (100 טאראנטא דזשענ. טראסט בלדג.), לעבן איטאנס שטונדן: פון 2—6 אוונט און ביי אפאינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראדין, ראיאל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפיס: בענק אף קאמערס בלדג., מיין און אלעקסאנדער רעזידענס: 375 מעקרעי עווע. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאז און האלז
28 281	51 848	דר. י. ה. בעקמאן, 800 באיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאף, 2-830 סאמערסעט בלאק DR. D. M. GENOFF
		קינדער קראנקהייטן
88 018	53 320	דר. ה. מעדאווי 904 באיד בלדג. 3—5; 332 מאניטאבא עוו. 11—12 DR. H. MEDOVY

Dentists Directory דענטיסטען

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברעגמאן, סוויט 1 סט. דזשאנס בלק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
86 115		דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באיד בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.
52 744	39 829	דר. א. גארדנער, 409 סעלקירק עווע., קאר. סאלטער. (איבער דער ראיאל באנק) DR. A. GARDNER
56 056		דר. ס. טשוירטשיל, סוויט 1, טריק בלאק, 972 מיין סטריט. DR. S. H. CHURCHILL

Classified Section — קלאסיפייד סעקשען

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג:

איין מאל, 5 ס. פער "אנייט ליין"	פאר 3 מאנאטן, $2.15 "
פאר א וואך, 20 ס. "	פאר 6 מאנאטן, $4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס. "	פאר 1 יאר, $7.50 "

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

טענץ יעדע נאכט אין אונזערע קלאסן מיט וויניפעג'ס בעסטע טענצער גוטע פארטנער פאר אלעמען קאמפליט קורס. פריוואט לעסאנס $5.00
PROF. AND MISS SCOTT
200 Portage Ave. Next Lyceum. 88 106

מיטשעל און מיטשעל
רעגיסטרירטע פעטנט אטארנים, 718 מעקאינטייר בלאק, וויניפעג. פעטנטס. טרייד מארק געגומען אין אלע לענדער. ריזאנאבעל טערמס. טעלעפאן 88 747.

מרס. י. פערלמאן
דרעסמאכערן
נייעסטע פאל מאדעלן
דרעסעס און אוטפיטס
מעסיקע פרייזן
482 Balmoral St. Ph. 30 902

געלט!
פאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק. ריזאנייבל רייטס. פינקטלאכע באדינונג שטריינג פארטרוילאך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
738 Somerset Block, Winnipeg.
Phone 24 789

R. B. ORMISTON
פלאריסט
צוויי סטארס צו אייער באדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלעגראפירט איבעראל

לייף אינשורענס
בעסער צו האבן א פאליסי און ניט דארפן עס, איידער דארפן דאס און ניט האבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

דיינקט!
אידישע יום טובים מיינט נייע סוטס און אווערקאוטס
געניים אדער פארטיק געמאכט
$25
SCANLAN & McCOMB
417½ PORTAGE AVENUE
טעלעפאן 22 282

A. MUIR
אוטאריזירטער
דוקא פינישינג סטיישאן
פענדערס און באדי ריפעירס
376 FURBY ST.
PH. 33 255

מאריס דעליקאטעסן
מיר פארקויפן אלע סארטן ווארשט געהויכערטע און געפיקלטע פליישן און ווינערס — אויך אימפארטירטע
א פולע ליין פון אידישע דעליקאטעסן
223 דאפערין עוו., טעל. 57 617

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

א פולי מאדערן הויז פון 7 רומס, שיי־נע לופטיקע צימערן, אין פוירסט קלעס קאנדישאן, אין סטעלא עוועניו, ניט ווייט פון מיין סטריט. קען געקויפט ווערן זייער ביליק. זעט זיך מיט אונז באלד, איר וועט קיין חרטה ניט האבן.

סוויטס צו פארדינגען

קארמאן אפארטמענטס, בראוס עוו. 2 רומס און קיטשענעט. אוק פינישינג. רענט $32 א מאנאט.

דיימאנד קאורט, סעלקירק עוועניו. 6 רומס, אין מיין פלאר, אויסגעפיקסט זייער שיין. עלעקטרישער אויוון. רענט $40.

נאבל קאורט, אלפרעד עוועניו. 3 און 4 רומס. רענט $40 און $45.

רענפריו אפארטמענטס, מאונטען עווע. 3 און 4 רומס. רענט $37.50 און $42.

באלפוריא אפארטמענטס, קאטידראל עוועניו. 3 און 4 רומס. רענט $55 און $65

נארט פאנאמא בלאק, מאקריי עוועניו. 3 און 4 רומס מיט אויסגעפיקסטע באל־קאנים. אוק פינישינג. פרידזשידייר, רענט $45 און $55.

צו פארדינגען

א נייע סטאקא באנגאלאו, 6 רומס און א באהייצטע סאן רום. פייער פלייס. אוק פינישינג, ניי דעקארירט. א גוטער סטאר־קא גאראדזש. רענט $50 א מאנאט.

געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט. אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 55 761 און 53 807

צו פארקויפן א הויז אויף מאטעסאן עוו. נאענט צום בית יתומים. א פולשטענדיק מאדערנע הויז. פריש רעמאנטירט איבע־ראל. 7 רומס און צוויי שיינע בעד רומס אין "אטיק". הייסע וואסער באהייצונג. אלע באקוועמלאכקייטן. א בארגען. טע־לעפאנירט 56 422 פאר אפאינטמענט.

צו פארקויפן א פערשען לעם קאוט, גע־טרימט מיט סייבל. סייז 38. טעלעפאנירט אווגטן 53 822.

קאלעדזש עוועניו — $4,750
הייסע וואסער באהייצונג
סט. דזשאנס, ארום מיין סטריט. זעקס רומס, פולי מאדערן, און גלענצנדן צו־שטאנד. 33 פוס לאט.
Oldfield, Kirby & Gardner
Realtors
234 Portage Ave. Ph. 21 371 or 35 727

S S S S S S S S S S

הייזער צו פארקויפן
מעננוס עוועניו, ארום ארלינגטאן, א גר־טער 5 רום סעמי־מאדערן קאטעדזש, דורכאוים אין גוטן צושטאנד, א מנעפ פאר $2,500, מיט $1,000 קעש, באלאנס $25 א מאנאט. רופט אפ
MR. LAWRIE, OF
J. J. SWANSON & CO. LTD.
601 Paris Bldg., Phone 26 349
or Evgs. 503-007

5 רום קאטעדזש, גוטער לאקיישאן אויף אבערדין עווע., ניי דעקארירט, מיט אלע באקוועמלאכקייטן, מיט ווארימען גאראזש מוז שנעל פארקויפט ווערן פאר בלויז $2,600.

6 רום הויז אויף פריטשארד עוועניו. לעבן סאלטער, מוז גלייך פארקויפט ווערן. איר קאנט עס באקומען אויף אייער איי־גענעם פרייז, ווייל קיין ריזאנאייבל אפער וועט ניט אנטזאגט ווערן.

4 רום סוויט אין קלייד בלאק, 395 סעל־קירק עוועניו. אלע מאדערנע באקוועמ־לאכקייטן. גרויסע צימערן. ביליקע רענט.

אויב איר ווילט א הויז, זעט
ח. פערלמאן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main St. Phone 51 000

:: צו פארדינגען :: FOR RENT

באלטיק אפארטמענטס
מאניטאבא עווע.
צו פארדינגען 3 און 4 רום סוויטס, ניי דעקארירט. סקרינד באלקאנים.
מעסיקע רענט
זיך ווענדן צום קערטייקער
סוויט "די." טעלעפאן 56 668

צו פארדינגען א רום אין א פריוואטער נייער היים, סינגל אדער קאפל, לעבן מיין סט. 178 מעטעסאן עווע. טעל. 52 848.

צו פארדינגען א זעקס רום הויז. זיך ווענ־דען צו
MISS PATTERSON—465 Flora Ave.

רעדוואוד אפארטמענטס
קארנער מיין און קאלעדזש
א גרויסער צוציענדיקער פיר רום סוויט אין דעם פאפולערן בלאק. איצט צו האבן פאר $52.50 א מאנאט.
טעלעפאנירט צום קערטייקער
55 175
THE EMPIRE LOAN CO.
Agents
701 Union Trust Building

NOKOMIS BUILDING
הארגרייוו און קאמבערלענד
ווינשנסווערטער גראונד פלאר ספיים צו פארדינגען. פאסיק פאר לייכטער מאנופעקטשורינג, אדער אפיסעס. ני־דעריקער אינשורענס רענט.
THE J. McDIARMID CO., LTD.
201 Nokomis Bldg. Phone 26 294

צו פארדינגען א סוויט פון 3 רומס אין א באנגאלאו. אוק פלארס און ווארימער גא־ראדזש פאר קאר. ווענדן 572 באיד עווע. טעלעפאן 55 349.

צו פארדינגען א זעקס רום קאטעדזש, פול מאדערן, אין 682 בראוס עוועניו.

צו פארדינגען א שיינעם ליכטיקן 4 רום סוויט מיט א באלקאני, אויל באהייצונג, מיט אלע באקוועמלאכקייטן, הארדוואוד פלארס. טעלעפאנירט 52 608.

צו פארדינגען 1 אדער 2 גרויסע רומס מיט אלע באקוועמלאכקייטן, פאסנד פאר א קאפל אן קינדער. זיך ווענדן אין 328 מעננוס עווע.

:: צו פארדינגען :: FOR RENT

ניט געפורנישטע סוויטס צו פארדינגען
ראמאנא קאורט
269 פריטשארד עווע.
גרויסע דריי רומס און באד, אלע מיט דרויסנדיקער באלויכטונג, זייטיקע דעלי־ווערי, עלעקטרישע אויוונס. $37.00 ביז $41 א מאנאט. זיך ווענדן צום קערטיי־קער פון בלאק.

אין פעלעס טעאטער

ווידער א שיין אמוזירנדיק בילד אין פעלעס טעאטער. היינט ווערט געוויזן דאס שיינע בילד "זי האט ניט געקאנט זאגן ניין" — מיט דער פיינסטער לעבעדיק־סטער קאמיקערן פון דער סקרין, וויני לייטנער, אין דער הויפט ראל. עס ווערט אויך געוויזן א דורכאוים ריידנדיקע קא־מעדיע, פאקס נייעס און פיטשורעטס.

דינסטאג און מיטוואך, ערשטע טעג סו־כות, וועט דער טעאטער זיין אפן 12.30 אזייגער בייטאג.

האט איר פארזוכט די געשמאקע עסנס?
האט איר געזעען די שיין געדעקטע טישן וואס ווערן צוגעגרייט פון דעם גוט דערפארענעם אונטערנעמער
דוד שפיגל
מיר דעליווערן איבעראל צו די ביליקסטע פרייזן. בעסטע באהאנדלונג
מיר האבן 200 נייע סעטס סילווער און דישעס
טעלעפאנירט 52 333 רעז. 52 229
364 דזשארוויס עווע.

מושב זקנים וזקנות המאוחד בירושלים

מיט דער דערלויבעניש פון דער אינ־דארסירונג ביורא.

ר' פנחס קראמער, דער משולח פון דעם גרעסטן אנשטאלט פון ארץ־ישראל מושב זקנים וזקנות המאוחד בירושלים תובב"א, אין וועלכן עס געפינען זיך אן ערך 500 זקנים וזקנות, איז דא אין די אינטערעסן פון דעם אנשטאלט. דאמיט בעטן מיר אלע אידן פון קאנאדע אויפנעמען ר' פנחס'ן בכבוד און העלפן אים אין דער וויכטיקער זאמלונג פאר דעם גרויסן און וויכטיקן אנשטאלט.

הרב ישראל יצחק כהנאוואטש,
הרב ישעיה' הלוי הורוויץ,
הרב אשר זילבערשטיין.

אזוי ווי איך פאר אפ קאלעקטן, ווייל איך דערמיט בעטן אלע מנדבים, וועלכע איך האב ניט באזוכט לעצטן יאר צו ליב מיין שוואכן געזונט און אויך די וועלכע איך וועל דעם יאר ניט באזוכן, ווייל איך בין נאך איצט אויך שוואך אין געזונט, אז זיי זאלן שיקן זייערע נדבות גלייך צו דעם מושב זקנים אין ירושלים.

איך ווינש אלע מנדבים א גמר חתי־מה טובה.

פנחס קרעמער

א פראכטפול שיין און העכסט מוזיקאליש
רוסיש בילד
RKO Winnipeg FORMERLY THE ORPHEUM
'דאס ליד פון פלאס'
מיטן אנטייל פון 5,000 פערזאן און א כאר פון 500. שיינע קאסטיומען און בארימטע טענצערנס
זעט דאס גרעסטע רעוואלוציאנערע רוסיש בילד
היינט, מאנטאג, ביז פרייטאג
אוונטן, 25 און 40 סענט
מאטינעס, 25 סענט

לכבוד סכות

האט פארגעניגן פון יום טוב

עסט פערלמאנס קוואליטי ברויט

פארגעסט ניט אז מיר האבן אריינגעבראכט אין דעם לאקאלן מארקעט א נייע פארשיידנארטיקייט פון ברויט, ראלס און זיסע באנס . . . איר קאנט אויס־קלייבן יעדן סארט ראל אדער באן צוצופאסן אייער געשמאק

PERLMAN'S QUALITY BAKERY — P.Q.B. — 16 OZ — 510 SELKIRK AVE. PHONE 51488

סטארקיפערס!
אונזער פערלברא ברויט וועט אייך ברייגגען נייע קונים אין אייער סטאר

קויפט און עסט פערלמאנס קוואליטי ברויט

PERLMAN'S QUALITY BAKERY
JULIUS PERLMAN, Manager
514 Selkirk Ave. Phone 51 488

ברודער מארד

העכסט אינטערעסאנטער און שפאנענדער ראמאן

עס איז נאכט. דער הימל איז באדעקט מיט וואלקנס און א שטארקער ווינט וואויעט און רוישט אין דעם אלטן, גרויסן גארטן ארום דעם אלטן שלאס טשעזוויק, ניט ווייט פון לאנדאן.

אין שלאס אליין איז אלעס רואיק און שטיל. די דינער האבן זיך פארזאמלט אין קיך און ריידן צווישן זיך שטילערהייט. ווען איינער דארף גיין אין די אינווייניק־סטע צימערן פון שלאס, גייט ער אויף די שפיץ פינגער. קיינער דערלויבט זיך ניט ארויסצורעדן א הויך ווארט.

דער הער פונ'ם שלאס, דער אלטער גראף פרעדריק טשעזוויק, איז קראנק. דער דאקטאר איז ניט לאנג אוועקגעפארן און האט געזאגט, אז מען זאל דעם גראף ניט שטערן. זיין קראנקהייט איז ניט גע־פערלאך, ער מוז אבער האבן פאלקאמע רו.

אין א שיינעם גרויסן און רייך פארציר־טען צימער זיצט דער אלטער גראף אויף א ברייטן, ווייכן שטול. לעבן אים זיצט א שיינער מאן פון א יאר פערציק. זיי ריי־דען ביידע גאנץ פריינטלאך. דאס איז אייך קיין וואונדער: זיי זיינען אייך ברידער.

— דו ווייסט זייער גוט, אלפרעד, אז איך האב דיך שטענדיק געליבט ווי א ברודער, — האט דער אלטער גראף גע־זאגט. — לײדער, האסטו געפירט א גאנץ אנדערש לעבן, ווי איך האב געוואונשן. איך וויל דיך ניט באשולדיקן, ברודער, דו ביזט געווען יונג, לייכטזיניק און ביזט אריינגעפאלן אין א שלעכטער געזעל־שאפט. דו האסט פארשווענדט דיין פאר־מעגן און דאס פארמעגן, וואס מיר האבן באקומען בירושה פון אונזער מוטער. איך האב געטאן פון דיינטוועגן אלעס, וואס איך האב געקאנט. איך בין איצט אלט און שוואך. איך מוז זיך שוין גרייטן אויף דעם לאנגן און ווייטן וועג פון וועל־כען קיינער איז נאך ניט צוריק געקומען.

— רעד ניט אזוי, ברודער! — האט גראף אלפרעד אויסגערופן. דו ביזט דאך נאך ניט אזוי אלט. דו ביזט ערשט פינף און פופציק יאר אלט, ביזט נאך שטארק און קרעפטיק און קאנסט נאך איבערלעבן —

— אלעס איז מעגלאך, אין מיינע יארן דארף מען זיין שטענדיק פארבאריייטעט. איך האב 2 קינדער און איך וויל פאר זיי זארגן. איך האב געמאכט מיין טעסטא־מענט (צוואה) און האב דיר אפגעזאגט א שיינע סומע געלט. אמת, דו וועסט ניט האבן אזויפיל, אז דו זאלסט קאנען לעבן, ווי דו האסט געלעבט פריער. פארגעס אבער ניט, ברודער, אז עס איז שוין ציים דו זאלסט אויפהערן צו שפילן אין קארטן און פארשווענדן דיין געלט אויף שיינע אקטריסעס און ציגיינער מיידלאך. איך פלעג דיך שטענדיק ווארענען און בעטן, דו זאלסט אויפהערן צו שפילן אין קארטן.

אין די אויגן פון גראף אלפרעד האט זיך אנגעצונדן אן אומהיימלאכעס פייערל, אויף זיין פנים האבן זיך באוויזן רויטלא־כע פלעקן און אויף זיין גרויסן, ברייטן שטערן האבן זיך געבילדעט טיפע קנייטשען. דער אלטער גראף האט עס ניט באמערקט און האט ווייטער גערעדט:

— עס דארף דיך, אלזא, ניט פארדריסן וואס איך האב דיך ניט געמאכט פאר'ן אפעקון איבער מיינע קינדער. דו ביזט ניט דער מענטש צו זארגן זיך פאר אנדערע קינדער און . . .

דער אלטער מאן האט זיך שטארק פאר־הוסט און האט געבעטן מיט דער האנט, אז זיין ברודער זאל אים דערלאנגען א לע־פעל מעדיצין פון א פלעשעלע, וועלכעס איז געשטאנען אויף א טישל ניט ווייט פון זיי. גראף אלפרעד איז אויפגעשפרונגען און איז צוגעלאפן צום טישל. ער האט זיך געשטעלט מיט'ן רוקן קעגן זיין ברודער, האט ארויסגענומען פון בוזעם א קלאר ווייס פלעשעלע, האט דערפון אנגעגאסן א פאר טראפן אין אן עס לעפל, דאן האט ער אנגעגאסן א פולע לעפל פון דעם פלע־שעל מיט מעדיצין, וועלכעס איז געשטא־נען אויפ'ן טיש, האט זיך אומגעקערט און האט עס דערלאנגט זיין ברודער.

— טרינק, ברודער! — האט ער געבעט־טען מיט א ווייכער האניק זיסער שטימע.

דער קראנקער האט גענומען דעם לעפל און האט אים אויסגעטרונקען מיט אמאל. זיין הוסטן האט באלד אויפגעהערט און דער קראנקער האט געזאגט:

— איך ראט דיך נאכאמאל און בעט דיך דו זאלסט אויפהערן פירן דאס ווילדע לעבן, וואס דו האסט געפירט ביז איצט.

פלוצלונג איז ער געווארן בלייך און ער האט אנגעהויבן צו שטאמלען.

— וואס איז מיר? — איך זע ניט! — עס איז מיר פינסטער פאר די אויגן. אוי, וויי, שיק רופן דעם דאקטאר! . . .

ער האט א ווארף געטאן מיט די הענט, האט א ציטער געטאן, האט זיך אויסגע־צויגן און איז געבליבן ליגן טויט.

גראף אלפרעד איז געשטאנען רואיק און קאלטבלוטיק און האט צוגעזען, ווי זיין ברודער איז געשטארבן.

— עס האט געווירקט, — האט ער גע־מורמלט צו זיך אליין, — דער אינדיאנער האט מיך ניט אפגענארט. ווען ער האט מיר געזאגט, אז דער דאזיקער גיפט ווירקט שנעל און זיכער. די איראפייאישע גע־לערנטע און דאקטוירים ווייסן נאך ניט פון אים און וועלן קיינמאל דערפאר ניט קא־נען אויסגעפינען פון וואס דער אלטער איז געשטארבן, — איצט שנעל צו דער ארבעט!

מיט די דאזיקע ווערטער האט ער גע־עפנט א טייערע שקאטולקע פון ראזנהאלץ וועלכע איז געשטאנען אויפ'ן טיש פאר'ן קראנקן, האט פון איר ארויסגענומען א פארזיגלטן בריוו, האט אים צעריסן אויף שטיקלאך און אריינגעווארפן אין פייער וועלכער האט געברענט אין קאמין.

דאס דינע פאפיר האט אויפגעפלאמט העל און רויטע פייערדיקע צונגען האבן באפארבט דאס צימער רויט־בלוטיק, גלייך ווי זיי וואלטן געפילט, אז אין צימער איז באגאנגען געווארן א בלוטיקער מארד.

— דאס איז זיין טעסטאמענט, — האט גראף אלפרעד געזאגט צו זיך אליין, — דאס איז אבער נאך ניט גענוג, איך מוז אריינלייגן אין שקאטולקע דעם טעסטא־מענט, וועלכן איך האב אנגעגרייט.

ער האט ארויסגענומען פון בוזים אן אנדער פארזיגלטן בריוו, וועלכער איז גע־ווען פונקט אזוי פארזיגלט, ווי דער ער־שטער, און האט אים אריינגעלייגט אין שקאטולקע, וועלכע ער האט באלד פאר־שלאסן און דאס שליסל געלאזן ליגן אויף דעם טיש.

די נאכט איז געווען פינסטער. אין צי־מער איז ניט געווען קיינער. אלע טירן און פענסטער זיינען געווען פארמאכט. קיי־נער האט ניט געזען און קיינער האט ניט געקאנט וויסן, וואס עס איז פארגעקומען צווישן די צוויי ברידער.

אזוי האט זיך געטראכט גראף אלפרעד. ווען ער זאל זיך אבער געווען בעסער צוקוקן, וואלט ער פיליכט געזען, ווי די שווערע זיידענע פארהאנג פון גראף פרע־דעריק'ס שלאף צימער האבן זיך צוויי מאל אנגעהויבן צו רירן און צו באוועגן זיך. א קאפ האט זיך ארויסגעשטעקט און א פאר אויגן האבן געזען אלעס, וואס עס איז פארגעקומען.

— קין, קין, — האבן געמורמלט דעם צושויערס פאר ליפן.

(פארזעצונג פאלגט)

NEW PALACE THEATRE
היינט, מארגן און מיטוואך
וויני לייטנער אין
זי האט ניט געקאנט זאגן ניין
אויך קאמעדיע, פאקס נייעס פיטשורעטס

אסתר קריסטאל ע"ה

אין צער און טרויער דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיט־געפיל צו די עלטערן, שוועסטער און ברידער אויף דעם פארלוסט פון זייער ליבער טאכטער און שוועסטער. מיר ווינשן זיי און דער גאנצער פאמיליע געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ירמיהו פיינער
און פאמיליע
370 דאפערין עוועניו.

אסתר קריסטאל ע"ה

מיט טיפן צער באדויערן מיר דעם פריצייטיקן טויט פון אונ־זער ליבער פריינדין אסתר קריס־טאל ע"ה. מיר ווינשן די עלטע־רען, שוועסטער און ברידער, גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ז. דובנאוו
און פאמיליע
סוויט 1, אוראָרא אפטס.

KARDEX
Visible Record Systems
געפינט זיך איצט אין
415 מעקינטייר בילדינג
טעלעפאן 26 450
וויניפעג, מאניטאבא
אונטער דעם דירעקטן אויפזיכט פון דער
The C. L. TURNBULL Co. Limited
וויניפעג און אין אלע אנדערע גרויסע שטעט

צו אלע עלטערן פון וויניפעג

שוין צען יאר אז עס עקזיסטירט אין תלמוד תורה א מנין פון יונגע קינדער, וועלכן די בעסטע קינדער אונזערע פלעגן באזוכן אלע שבת.

דאס האט אבער ניט געטראגן קיין שטאטישן כאראקטער און די גרויסע מערהייט פון אונזערע קינדער זיינען געבליבן אום שבת אויסער־האלב דעם בית־מדרש, אן יעדן געפיל פון התפלה און רעספעקט פאר'ן הייליקן טאג שבת, וועלכעס מיינט א סכנה פאר זייער נאציא־נאלער עקזיסטענץ.

לעצטנס האט די בארד פון תלמוד תורה און די רבנים באשלאסן, אז עפעס מוז געטאן ווערן, אז אלע קינדער פון שטאט זאלן קאנען גע־ניסן פון די שבת'דיקע תפילות און זיך געפינען אונטער'ן הייליקן איינ־פלוס און געהויבענער שטימונג פון שבת, וועלכער מיינט א פעסטן פונדאמענט צו זייער שפעטערדיקער רעליגיעזער און נאציאנאלער עק־זיסטענץ.

צוליב דעם צוועק האט דער נייער שול קאמיטעט איינגעלאדן די בעסטע מנגנים פון שטאט, וואס זאלן איינארדענען א וואונדערבארן און גרויסארטיקן

קינדער כאר
אין גרויסן תלמוד תורה זאל

מיט רעספאנזען פון אלע קינדער דאווענער מיט אן אידעאלן סטיליסטיש מוזיקאלישן דאווענען

מיט רעדעס פון די רבנים, מיט דער שטענדיקער אנפירערשאפט פון רבי זילבערשטיין מיט זיינע רעגולערע רעדעס פאר קינדער פרייטאג צונאכט און שבת אינדערפרי, וואס זאל אויפהויבן דעם מאראלישן צושטאנד פון אונזערע קינדער, זיי זאלן זיין אמת'ע געטרייע קינדער צו זייערע עלטערן, צו זייער פאלק און זייער גאט.

מיר זיינען זיכער אז אונזער רעארגאניזירטע קינדער־שול וועט זיין א מוסטער פאר אמעריקע און קאנאדע.

מיר לייגן פאר, די עלטערן פון די קינדער וואס לערנען אין תלמוד תורה אדער וואס לערנען ערגעץ אנדערש, זיי זאלן שיקן זייערע קינדער פון 7 יאר און העכער, זיך פארשרייבן אין אפיס פון דער תלמוד תורה, ווייל אזוי שנעל ווי מעגלאך וועט מען צוטרעטן איינזינגען מיט די קינדער.

בכבוד וברכת גמר חתימה טובה,
דער נייער שול קאמיטעט,

אפרים סורעס, פרעזידענט פון תלמוד תורה
נחמן וויידמאן, עקס פרעזידענט
לוי וועסעל, פארזיצער ועד החינוך
ל. גארפינקל, ראש המורים
מרס. אפטער, פרעזיד. פון מוטער פאראיין
ה. ספעקטאר, האנ. סעקרעטאר
ה. גודמאן, האנ. פרעזיד. דזשונ. מנין בארד
י. כהן, פרעזיד. דזשוניאר מנין בארד

דראגס מאכן קיינמאל ניט א גוטן מאן בעסער!

דאך טוען מיליאנען מענשן טרינקען גע־טראנקען וואס אנטהאלטן צוויי דראג־סטימולאנטן: טאנין און קאפעין, פרובירט פאסטום.

ווען די רויטע ליכט ברענט פרובירט ניט צו "פארבייגיין"
פריער אדער שפעטער שפיגלט אפ זיך נאטור אירע ווארנונג סיגנאלן: שלאפלאזיקייט און קאפשמערצן. דאקטוי־רים זאגן אז טאנין און קאפעין זיינען שעדלאך. פרובירט פאסטום

די שטראף איז זיכער
פריער אדער שפעטער: צערודערטע נערוון און שלאפ־לאזיקייט.

מיליאנען ווערן באשטראפט
דערפאר ווייל זיי זוכן א צייטווייליקן געפיל פון אויפגע־רייצטקייט וואס טאנין און קאפעין זאל זיי האבן געגעבן. פרובירט פאסטום.

הערט אויף צו נוצן טאנין און קאפעין
דער ערשטער שריט צו דער שטראף פון שלאפלאזיקייט און קאפשמערצן.

פאנגט אן געברויכן פאסטום
א געשמאקער הייסער מאלצייט טרונק.

פאזיטיוו פריי פון דראגס
ניט א איינצעלנער שפור פון געקינסטלטן סטימולאנט אין פאסטום.

וואו צו באקומען פאסטום
אין אלע גראסעריס, רעסטאראנען, אין אייער קלוב אדער אויף דער באן. פרובירט פאר 30 טעג.

פרייער פרואוו אנבאט
מיר וועלן פאר אייך אנפאנגען אייער טעסט דורך געבן אייך אייער ערשטע וואך פארערונג פריי. שרייבט, זאגט וואס איר ווילט אינסטאנט פאסטום, אדער פאסטום סיריאל, צו
General Foods Limited, Sterling Tower, Toronto 2, Ontario.

גלענצענד פאר קינדער
איר ווייסט אויף וויפיל קינדער האבן ניט ליב דעם טעם פון מילך. איר ווייסט ווי זיי האבן ליב דעם זעלבן טרונק ווי "די דערוואקסענע". איר ווייסט אויך, ווי גוט עס איז פאר זיי צו האבן א הייסן טרונק! מאכט אינסטאנט פאסטום פאר זיי, נוצנדיק הייסע מילך (ניט געזאדענע) אנשטאט געזאדענע וואסער! זיי וועלן ליב באקומען דעם טעם מאמענטאל! און זיי וועלן באקומען די צוגעגעבענע נארהאפטקייט פון מילך אין א הייסן טרונק וואס איז עקאנאמיש און אזוי לייכט צו מאכן.

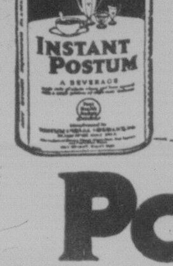

מאמענטאל געמאכט אין דער קאפ
צו א קאסט פון ארום א האלבן סענט. עקאנא־מיש — 90 קאפס צו א 50 סענטיקער טין. אדער ס'איז דא פאסטום סיריעל, געמאכט דורך אויפ־זידן, אדער פערקולייטינג 20 מינוט.

Postum